

T.C.

NEVŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRKÇE VE SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI

YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİ PROGRAMI

**BELARUSLU ÖĞRENERİNİN YABANCI DİL OLARAK
TÜRKÇE ÖĞRENME GÜDÜ VE MOTİVASYONLARININ
İNCELENMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

Yuliya NOVİKAVA

Danışman

Doç. Dr. Bahar İŞİGÜZEL

Nevşehir

Ağustos 2022

TEŞEKKÜR

Küreselleşme ve sürekli değişen koşullarla bağlantılı olarak yabancı dil bilmek çok önemlidir. Son yıllarda yabancı dil olarak Türkçe büyük bir ivme kazanmıştır. İnternet teknolojileri yabancı dil öğrenme sürecini kolaylaştırmış ve daha ulaşılabilir yapmıştır. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanındaki devlet politikaları ve destekleri ile ister yurtiçi ister yurtdışında yabancı uyruklu kişilere Türkçe öğrenmeleri, Türk kültürünü tanımaları için eğitim imkânları sunulmaktadır. Afrika'dan Amerika'ya, Rusya'dan Hindistan'a, Gürcistan'dan Suudi Arabistan'a düzenlenen Türkçe eğitim programlarının sayısı gün geçtikçe artmaktadır. Türkiye'de eğitime başlamak, iş konusunda daha başarılı olmak, boş vakti doldurmak, evlenmek, seyahat etmek, kendini geliştirmek, Türkiye'ye taşınmak, yeni insanlarla tanışmak gibi birçok amaçla Türkçe öğrenilmektedir. Belarus'ta Türkçe öğrenen kişilerin güdü (motif) ve motivasyonlarını tespit etmeye yönelik olan bu çalışma, pek çok kişinin desteği ile ortaya çıkmıştır. Çalışma boyunca destek ve yardımlarını esirgemeyen başta tez danışmanım, değerli hocam Doç. Dr. Bahar İŞİGÜZEL hocama teşekkür ederim. Ayrıca araştırmama katkı sağlayan katılımcılara teşekkür ederim. Tez çalışmam süresince maddi ve manevi her konuda destek olan değerli aileme ve eşime teşekkür ederim.

BELARUSLU ÖĞRENENLERİN YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRENME GÜDÜ VE MOTİVASYONLARININ İNCELENMESİ

Yuliya NOVİKAVA

Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türkçe ve Sosyal Bilgiler Eğitimi Ana Bilim Dalı, Yabancılara Türkçe Öğretimi Programı,
Yüksek Lisans, Ağustos 2022
Danışman: Doç. Dr. Bahar İŞİGÜZEL

ÖZET

Yabancı dil öğretimi sürecinde öğrenenlerin duyguları öğrenme sürecinin önemli bir parçasıdır. Bu kapsamda öğrenenlerin hedef dile ilişkin güdülerinin ve motivasyonlarının bilinmesi sürecin olumlu ve başarılı olarak devam edebilmesi için önemlidir. Öğrenenlerin yabancı olan bir dili öğrenirken, onları bu dili öğrenmeye teşvik eden güdülerin (motiflerin), yani itici güçlerin neler olduğunu bilmek ve bu itici güçlere göre şekillenen öğrenme motivasyonunun düzeyini belirlemek, öğrenme sürecinin başarısı ile doğrudan ilişkilidir. Bu çalışmanın amacı, Belaruslu öğrenenlerin yabancı dil olarak Türkçe öğrenmeye yönelik güdü ve motivasyonlarını incelemektir. Nitel ve nicel araştırma yönteminin benimsendiği bu çalışmada, Belaruslu öğrenenlerin (N:62) yabancı dil olarak Türkçe öğrenmeye ilişkin motivasyon düzeylerini belirleyebilmek için “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenmeye Yönelik Motivasyon Anketi” uygulanmış ve Belaruslu öğrenenlerin orta düzeyde (\bar{x} : 3.15) motivasyonlarının olduğu saptanmıştır. Dört alt boyuta sahip olan anketin Türk kültürüne ilgi alt boyutunda yüksek düzey (\bar{x} : 3.76) motivasyonlarının olduğu tespit edilirken, sosyal olanaklar/egitim olanakları (\bar{x} : 3.40), başarı isteği (\bar{x} : 2.87) ve olumlu öğrenme ortamı (\bar{x} : 2.56) alt boyutlarında orta düzey motivasyon tespit edilmiştir. Belaruslu öğrenenlerin yabancı dil olarak Türkçe öğrenmeye yönelik düşük düzey bir motivasyon ortalaması tespit edilememiştir. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenmeye yönelik genel motivasyon düzeyi ile cinsiyet ve yaş bağımsız değişkenleri arasındaki yapılan analizler sonucunda Belaruslu kadın (\bar{x} : 3.10) ve erkeklerin (\bar{x} : 3.38) yabancı dil olarak Türkçe öğrenmeye ilişkin benzer motivasyon düzeylerine sahip oldukları tespit edilmiştir. Ayrıca 17-19 yaş aralığındaki Belaruslu öğrenenlerin yabancı dil olarak Türkçe öğrenmeye yönelik en yüksek motivasyon düzeyine (\bar{x} : 3.55) sahip oldukları belirlenmiştir. Öğrenme süresi ve öğrenme şekli bağımsız değişkenleri ile genel motivasyon düzeyi analizlerine göre ise, 6 yıl - 9 yıl aralığında yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Belaruslu öğrenenlerin daha yüksek motivasyona (\bar{x} : 3.38) sahip oldukları ve öğrenme şekli olarak üniversitede öğrenme şeklinin daha yüksek motivasyon düzeyine (\bar{x} : 3.47) ulaştığı görülmüştür. Nitel veriler için katılımcılara “Niçin Türkçe Öğreniyorsunuz?” açık uçlu sorusu sorulmuştur. Yapılan betimsel ve içerik analizi sonucunda, Belaruslu öğrenenlerin yabancı dil olarak Türkçe öğrenme güdülerinin “Eğitim ve Sosyal Güdü” olarak 2 ana kategoride gruplandığı görülmüştür. Eğitim güdüsü; zorunlu ders, dil öğrenme isteği, lisansüstü eğitim isteği olmak üzere 3 alt kategoriye yerleşmiştir. Sosyal güdü ise; evlilik isteği, aile bağlamı, taşınma ve göç isteği, aile bağlamı ve taşınma, iş isteği, iş isteği ve evlilik isteği, olmak üzere 6 alt kategoriye ayrılmıştır. Belaruslu

öğrenenlerin yabancı dil olarak Türkçe öğrenmeye yönelik daha çok sosyal ana güdünün alt güdüsü olan “Taşınma ve Göç İsteği” ile “Aile Bağlamı” güdülerinde yoğunlaştığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Güdü, motif, motivasyon, yabancı dil olarak Türkçe, Belaruslu öğrenenler.

INVESTIGATION OF THE MOTIVES AND MOTIVATION OF BELARUSIAN LEARNERS TO LEARN TURKISH AS A FOREIGN LANGUAGE

Yuliya NOVİKAVA

**Neveşhir Hacı Bektaş Veli University, Institute of Social Sciences, Department of
Turkish Language and Social Sciences Teaching, Programme of Turkish as a
Foreign Language, MA, August 2022**

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Bahar İŞİGÜZEL

ABSTRACT

In the foreign language teaching process, the emotions of the learners are an important part of the learning process. In this context, for a positive and successful learning progress, it is important to know the motives and motivations of the learners towards the target language. The aim of this study is to examine the motives and motivations of Belarusian learners to learn Turkish as a foreign language. As a qualitative and quantitative research a "Motivation Questionnaire for Learning Turkish as a Foreign Language" was applied to determine the motivation levels of Belarusian learners (N: 62) for learning Turkish as a foreign language. It was determined that Belarusian learners had a medium level of motivation (\bar{x} : 3.15). The questionnaire has four sub-dimensions. In the sub-dimension of interest in Turkish culture it was determined that Belarusian learners had a high level motivation (\bar{x} : 3.76). In the sub- dimensions social opportunities/education opportunities (\bar{x} : 3.40), desire for success (\bar{x} : 2.87) and positive learning environment (\bar{x} : 2.56) had the Belarusian learners medium level of motivation. A low level of motivation for learning Turkish as a foreign language among Belarusian learners could not be determined. As a result of the analyses between the general motivation level for learning Turkish as a foreign language and the independent variables of gender and age, it was determined that Belarusian women (\bar{x} : 3.10) and men (\bar{x} : 3.38) have similar motivation levels for learning Turkish as a foreign language. In addition, it was determined that Belarusian learners between the ages of 17-19 had the highest motivation level (\bar{x} : 3.55) for learning Turkish as a foreign language. According to the analysis of learning duration and learning style independent variables and general motivation level, Belarusian learners who learn Turkish as a foreign language between 6 and 9 years had a higher motivation (\bar{x} : 3.38) and that learning style at university had a higher motivation level (\bar{x} : 3.47). For qualitative data, the participants were asked an open-ended question "Why are you learning Turkish?". As a result of the descriptive and content analysis, it was find out that Belarusian learners' motivation to learn Turkish as a foreign language was grouped in 2 main categories as "educational and social motives". Education motive has been placed in 3 sub-categories as compulsory course, wish of language learning, wish of postgraduate education. The social motives divided into 6 sub-categories as wish of marriage, family context, wish of moving and migration, family context and moving, wish of job, wish of job marriage. It has been determined that the motives of Belarusian learners to learn Turkish as a foreign language are mostly concentrated in

the sub-motives of the social main motive “wish of moving and migration” and “family context” motives.

Keywords: Motive, motivation, Turkish as a foreign language, Belarusian learners.

İÇİNDEKİLER

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK.....	ii
TEZ YAZIM KILAVUZUNA UYGUNLUK	iii
KABUL VE ONAY SAYFASI.....	iv
TEŞEKKÜR	v
ÖZET	vi
ABSTRACT	viii
İÇİNDEKİLER.....	x
KISALTMALAR.....	xii
TABLolar LİSTESİ.....	xiii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİ

1.1. Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretiminde Genel Durum.....	5
1.1.1. Türkçe Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi (TÖMER) ve Halk Eğitim Kursları.....	5
1.1.2. Yunus Emre Enstitüsü (YEE).....	6
1.1.3. Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB).....	7
1.1.4. Dünyadaki Türkçe Öğretim Merkezleri ve Türkoloji Bölümleri.....	8
1.2. Belarus ve Komşu Ülkelerinde Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi.....	8

İKİNCİ BÖLÜM

YABANCI DİL ÖĞRETİMİNDE MOTİVASYON

2.1. Güdü (Motif) ve Motivasyon.....	12
2.1.1. Güdü (Motif).....	12
2.1.2. Motivasyon.....	13
2.2. Yabancı Dil Öğretiminde Motivasyonun Önemi.....	15
2.3. Yabancı Dil Öğretiminde Motivasyon Yönelimleri.....	16
2.3.1. Bütünleşme ve Araçsal Yönelim ile Seyahat, Arkadaşlık ve Bilgi Yönelimleri.....	17

2.3.2. İçsel ve Dışsal Motivasyon Yönelimi.....	18
2.3.3. Grup Bağlılığı, Öz Yeterlik, Başarı İhtiyacı, İlgi, Önem ve Başarıyla Beğenilme Yönelimleri.....	18
2.4. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Güdü (Motif) ve Motivasyon Araştırmaları.....	19

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

3.1. Katılımcılar.....	35
3.2. Veri Toplama Araçları.....	37
3.3. Verilerin Toplanması ve Analizi.....	37

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUMLAR

4.1. Araştırmanın Nicel Bulguları ve Yorumları.....	38
4.1.1. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenmeye Yönelik Motivasyon Düzeyi Sonuçları.....	38
4.1.2. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenmeye Yönelik Genel Motivasyon Düzeyi ile Bağımsız Değişkenlere İlişkin Analizler.....	42
4.1.2.1. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenmeye Yönelik Genel Motivasyon Düzeyi ile Cinsiyet Bağımsız Değişkenine İlişkin T- Testi Sonuçları.....	42
4.1.2.2. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenmeye Yönelik Genel Motivasyon Düzeyi ile Yaş Bağımsız Değişkenine İlişkin Ortalamalar ve ANOVA Sonuçları.....	43
4.1.2.3. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenmeye Yönelik Genel Motivasyon Düzeyi ile Öğrenme Süresi Bağımsız Değişkenine İlişkin Ortalamalar ve ANOVA Sonuçları.....	44
4.1.2.4. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenmeye Yönelik Genel Motivasyon Düzeyi ile Öğrenme Şekli Bağımsız Değişkenine İlişkin Ortalamalar ve ANOVA Sonuçları.....	45
4.2. Araştırmanın Nitel Bulguları ve Yorumları.....	47
SONUÇ VE TARTIŞMA.....	52
KAYNAKÇA.....	59
EKLER.....	67

KISALTMALAR

TÖMER: Türkçe Öğretim Merkezi

YEE: Yunus Emre Enstitüsü

TİKA: Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı

YTB: Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Bilgilerine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları	36
Tablo 2. Motivasyon Anketinin Madde Ortalamalarının Dağılımı.....	38
Tablo 3. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenmeye Yönelik Genel Motivasyon ve Alt Boyutlarına İlişkin Ortalama Dağılımları.....	41
Tablo 4. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenmeye Yönelik Genel Motivasyon Düzeyi ile Cinsiyet Değişkenine ilişkin T-Testi Sonuçları.....	42
Tablo 5. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenmeye Yönelik Genel Motivasyon Düzeyi ile Yaş Değişkenine İlişkin Ortalamalar	43
Tablo 6. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenmeye Yönelik Genel Motivasyon Düzeyi ile Yaş Değişkenine ilişkin Bağımsız ANOVA Sonuçları.....	44
Tablo 7. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenmeye Yönelik Genel Motivasyon Düzeyi ile Öğrenme Süresi Değişkenine İlişkin Ortalamalar.....	44
Tablo 8. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenmeye Yönelik Genel Motivasyon Düzeyi ile Öğrenme Süresi Değişkenine ilişkin Bağımsız ANOVA Sonuçları.....	45
Tablo 9. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenmeye Yönelik Genel Motivasyon Düzeyi ile Öğrenme Şekli Değişkenine İlişkin Ortalamalar	46
Tablo 10. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenmeye Yönelik Genel Motivasyon Düzeyi ile Öğrenme Şekli Değişkenine ilişkin Bağımsız ANOVA Sonuçları.....	46
Tablo 11. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenme Güdeleri (Motifleri).....	47
Tablo 12. Güdülerin (Motiflerin) Katılımcı Bazında Frekans ve Yüzde Dağılımı.....	50

GİRİŞ

Bu bölüm, Belaruslu öğrenenlerin yabancı dil olarak Türkçe öğrenmeye yönelik güdü (motif) ve motivasyonlarının belirlenmesi hedefi kapsamında, araştırmanın amacının açıklandığı ve araştırmanın önemine vurgu yapılması ile şekillenmektedir. Ayrıca araştırmanın varsayımlarının, sınırlılıklarının ve problem durumunun da açıklandığı aşamalar ile araştırma konusu hakkında bir çerçeve çizilmeye çalışılacaktır.

Araştırmanın Amacı

Motivasyon kavramı, psikoloji alanı kapsamında öğrenenlerin duygu durumlarıyla sıkı sıkıya bağlıdır. Öğretimsel boyut ile disiplinlerarası bir noktada buluşan motivasyon kavramı, özellikle yeni bir yabancı dili öğrenmeye başlarken ve devamındaki öğrenme sürecinde göz ardı edilmemesi gereken önemli bir faktördür. Öğrenenlerin söz konusu yabancı dile karşı duyguları ve algılarının bilinmesi öğrenme başarısı ve öğrenme devamlılığı açısından dersin planlanma ve grubun hedeflerine uygun ders tasarımı açısından yol gösterici olabilmektedir. Bu araştırmanın amacı, Belaruslu öğrenenlerin yabancı dil olarak Türkçe öğrenmeye yönelik güdü (motif) ve motivasyonlarının belirlenmesidir. Bu hedef doğrultusunda güdü (motif) ve motivasyon verilerini elde edebilmek için nitel ve nicel araştırma yolları izlenmiştir.

Araştırmanın Önemi

Yabancı dil öğretim sürecinde öğrenenlerin hedef dile yönelik duyguları ve onları öğrenmeye yöneltten algıları öğrenme sürecinin önemli bir boyutu ve paydaşdır. Bu kapsamda, öğrenenlerin hedef dili hangi amaçla öğrenmek istediklerini bilmek

öğrenme sürecini daha iyi ve nitelikli kurgulama ve yönetebilmek için güçlü bir faktör olabilmektedir. Bu çalışma kapsamında, Belaruslu öğrenenlerin yabancı dil olarak Türkçe öğrenimi sürecine ve spesifik olarak öğrenme motivasyonlarına ilişkin alan yazında oldukça sınırlı çalışmalar mevcuttur. Bu araştırma ile Belarus'taki yabancı dil olarak Türkçe öğrenimi çalışmalarına bir katkı sağlanması hedeflenmektedir. Aynı zamanda yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanına Belaruslu öğrenenlerin motivasyonlarına ilişkin bir araştırma da kazandırılacaktır.

Varsayımlar

Belaruslu öğrenenlerin yabancı dil olarak Türkçe öğrenmeye yönelik güdü (motif) ve motivasyonlarının tespitinde alan yazından elde edilen bulgulara göre Belaruslu öğrenenlerin Türk diline yönelik olumlu duygu durumları olabileceği, güdü çeşitliliğinde alan yazına benzer özellikler gösterebileceklerini ve motivasyonlarının optimal bir düzeyde olması varsayılmaktadır.

Sınırlılıklar

Belarus'taki yabancı dil olarak Türkçe öğrenmeye yönelik güdü (motif) ve motivasyonun incelenmesi kapsamında, bu çalışmanın katılımcıları sadece yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Belaruslu öğrenenler ile sınırlıdır.

Problem Durumu

Yabancı dil öğretiminde öğrenenlerin duygularının görmezden gelinmesi durumunda, istenen olumlu öğrenme ortamını ve öğrenme başarısını sekteye uğratabilmektedir. Öğrenenlerinin söz konusu yabancı dili neden ve hangi hedefle öğrenmeyi istediği, öğretim süreci ve öğretene açısından cevabı bilinmesi gereken önemli bir sorudur. Bir yabancı dili öğrenme amacı ve isteği öğrenme başarısı ile öğrenmenin devamlılığını doğrudan etkileyebildiğinden, öğrenenlerin bu konudaki hedef ve isteklerinin doğrultusunda dersleri tasarlamak, beklentilerini karşılamak ancak onları harekete geçiren güdülerin (motiflerin) bilinmesi ile mümkün olabilir. Devamında bu güdülerin (motiflerin) kombinasyonu olan motivasyonlarının dikkate alınmasıyla öğrenme sürecini başarılı şekilde tamamlanması ve söz konusu yabancı dili geliştirmek için güdülerinin (motiflerinin) aktif kalması, öğretene en önemli

hedefi haline gelmelidir. Bu kapsamda yeni bir yabancı dili öğrenecek olan öğrenenlerin bu dili neden öğrenmeyi istedikleri ve hayatlarında hangi amaçlara ulaşmada bir araç olacağı konusunda düşüncelerinin saptanması önem arz etmektedir. Ayrıca farklı kültürdeki insanların Türk dilini bir yabancı dil olarak öğrenme hedeflerini ve güdülerinin saptanması konusunda çalışmalara ağırlık verilerek, alan yazındaki çalışmaların da artmasıyla, yapılacak olan yabancı dil olarak Türkçe kapsamındaki planlamalar daha somut ve gerçekçi olacaktır.

BİRİNCİ BÖLÜM

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİ

Dil, düşünceleri ve duyguları ifade etmek için bir araçtır. İnsanlar arasındaki en önemli iletişim aracı olarak hizmet eden dil, fonetik, sözlüksel ve dilbilgisel bir araçlar sistemidir (Исламова и Болгарова, 2016: 5). Bir ülkenin sosyal yaşamının dinamikleri ve eğitim sistemindeki değişiklikler yabancı dil eğitimi ihtiyacını ön plana çıkarmaktadır. Bu, yalnızca İngilizce, Arapça, İspanyolca, Çince, Rusça ve Fransızca gibi daha yaygın yabancı diller için geçerli değildir. Türkçe de her dil gibi yabancı dil olarak potansiyeli yükselen bir dil konumundadır. Türkçeyi birinci veya ikinci dil olarak öğrenmek isteyenlerin sayısı her yıl artmaktadır (Göçer ve Moğul, 2011: 798).

Yabancılar Türkçe öğretimine yönelik Türkiye’de ve yurtdışında çeşitli kurumlar bulunmaktadır. Türk dili genel olarak, Türkçe öğretim gerçekleştiren üniversitelerde, enstitü ve akademilerde, Türkçe Araştırmaları Programlarında, Türkçe Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezlerinde (TÖMER), Türk Dili ve Edebiyatı Bölümlerinde, Türk Dili ve Kültürü Merkezlerinde, Türkçe Araştırmaları Merkezlerinde, Türkçe Öğretimi Merkezlerinde, Türkoloji ve Türk Filolojisi Bölümlerinde, Türkiye’deki Halk Eğitim Merkezlerinde öğretilmektedir (bkz. Dolunay, 2005: 2). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde ön plana çıkan kurum ve merkezlerin özelliklerine aşağıda değinilmiştir.

1.1. Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretiminde Genel Durum

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde önemli çalışmalar yapan kurumlara bakıldığında, Türkçe Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezleri (TÖMER) ve Halk Eğitim Merkezleri Kursları, Yunus Emre Enstitüsü (YEE), Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB), dünya çapında faaliyet gösteren Türkçe Öğretim Merkezleri ve Türkoloji Bölümleri ön plana çıkmaktadır. Ayrıca bu çalışmanın hedefi doğrultusunda, Belarus'ta ve komşu ülkelerinde Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi durumu da yukarıda bahsi geçen kurumlar ile aşağıda değerlendirilmiştir.

1.1.1. Türkçe Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi (TÖMER) ve Halk Eğitim Kursları

Türkçe hazırlık eğitimi, yabancı öğrencilerin üniversite eğitimini görecekleri illerde bulunan Türkçe öğretim merkezlerinde (TÖMER) verilmektedir. Bu dil öğretim merkezlerin amacı yurt dışından gelen yabancı öğrencilere Türkçe öğretmek, Türktarihini ve kültürünü tanıtmaktır (Yılmaz ve Arslan, 2012: 1186). Bu eğitim 8 ay sürmektedir. Türkçe hazırlık eğitimi bitirince öğrencilere üniversitede okuma hakkını kazandıran C1 düzeyinde Türkçe Yeterlik Belgesi verilmektedir. Bu tür kurslar ilk kez 1984 yılında Ankara Üniversitesi bazında açılmıştır. Ankara Üniversitesi TÖMER'den, 1984 yılından itibaren günümüze kadar 6 milyondan fazla öğrenci mezun olmuştur¹. Günümüzde Türkiye'de 121 TÖMER ve Dil Merkezi faaliyet göstermektedir. TÖMER kurumları kendi ders materyallerini kullanmaktadır. Bunlar, 2001 itibaren Ankara Üniversitesi TÖMER tarafından hazırlanan Hitit ve Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe setidir. Bugünlerde TÖMER'lerde Türkçeye Yolculuk Türkçe öğretim ders kitabı seti kullanılmaktadır. Bu ders kitap setleri görsel ve işitsel materyallerle desteklenmiştir.

TÖMER'ler haricinde Türkçe öğretimi belediyelerinin desteğiyle gerçekleştirilmektedir. İstanbul Büyükşehir Belediyesi Hayat Boyu Öğrenme Merkezi (İSMEK) Halk Eğitim Merkezleri, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Hayat Boyu

¹ <http://tomer.ankara.edu.tr/hakkimizda> (Erişim Tarihi: 22 Eylül 2021)

Öğrenme Merkezi (İSMEK) gibi kurumlar yabancılara Türkçe öğretmektedir (Kılıç, 2019: 11). Bunlar sadece İstanbul ile sınırlı değildir. Konya Meslek Edindirme Kursları (KOMEK), Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Sanat Meslek Eğitim Kursları (ESMEK), Antalya Büyükşehir Belediyesi Atatürk Sanat Eğitim Merkezi (ATASEM), Bursa Sanat ve Meslek Eğitim Kursları (BUSMEK) gibi Halk Eğitim Merkezleri tüm yabancı vatandaşlara ücretsiz Türkçe öğrenme imkânı sunmaktadır. Kurslara katılmak isteyen öğrenciden sadece kimlik ya da ikamet izni belgesi istenmektedir. Eğitimi tamamladıktan sonra kursiyerlere Türkçe sertifikası verilmektedir.

1.1.2. Yunus Emre Enstitüsü (YEE)

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında büyük ve önemli olan bir diğer kurum ise Yunus Emre Enstitüsüdür. YEE, 2009 yılında faaliyetlerine başladı ve bugün yurt dışında 60 kültür merkezi bulunmaktadır. Söz konusu olan kurum 50 ülkede bulunmaktadır (YEE, 2020: 14). Her yıl YEE'nin sayısı artmaktadır. 2020 yılı içinde YEE'lerde ve YEE olmadığı ülkelerde toplamda 30.467 kişi farklı seviyelerde Türkçe dersleri almıştır. Bu kişilerden 9.801 kişi eğitimleri yüz yüze almıştır. Pandemi nedeniyle 20.678 kişi çevrimiçi olarak eğitim almıştır. 2019'nin verileri incelendiğinde 2020 yılında Türkçe dersi alan öğrenci sayısı yaklaşık iki kat artmıştır (YEE, 2020: 145). Küreselleşme ve bilişim teknolojilerinin hızla gelişmesi nedeniyle tüm dünyada yabancı dillere olan talep artmaktadır. Ayrıca pandemi dönemi de, yabancı dillerin öğrenilmesini olumlu yönde etkilemiş görünmektedir.

YEE'nin amacı, Türkiye'nin tarihi, kültürü, dili, sanatını tanıtmak, diğer ülkeler ile dostluk ilişkileri kurmak, Türk dili ve Türkiye'ye ilişkin kültürel-tarihsel mirası konusunda sertifikalı eğitim vermektir (YEE, 2020: 10). YEE, kültür merkezleri aracılığıyla Türkiye'nin kültür ve sanatını tanıtmak amacıyla birçok etkinlik düzenlenmekte, ulusal veya uluslararası etkinliklerde Türkiye'yi temsil etmektedir. YEE, TÖMER gibi kendi ders materyalleri kullanmaktadır. YEE tarafından hazırlanan Yedi İklim Türkçe ders kitabı seti işitsel ve görsel materyallerle desteklenmiş olup seviyelere göre A1-C2 şeklinde hazırlanmıştır.

YEE kurumları olmadığı ülkelerde Türkçe öğrenen kişiler için YEE kapsamında 2010 itibaren her sene Türkçe Yaz Okulu düzenlenmektedir (YEE, 2018: 101). 2020 yılında pandemiden dolayı Türkçe Yaz Okulu gerçekleştirilememiştir fakat Türkoloji Kış Okulu programı düzenlenmiştir². Ayrıca 2017 yılı Şubat ayı itibariyle tüm dünyada zaman ve mekân sınırı olmaksızın Türkçe Öğretim Portalı yayına başlamıştır³ (www.yee.org.tr, 2018). 2020 yılında toplam öğrenci sayısı 394.000'e ulaşmıştır (YEE, 2020: 156). Çevrimiçi Türkçe Öğretim Portalı'nda A1-C1 seviyelerinde dersler yer verilmektedir.

1.1.3. Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB)

Türkiye 2000 yılından itibaren uluslararası ilişkileri geliştirirken, dış politikanın yeni araçlara ihtiyacı olduğu ortaya çıkmıştır. Bu vesilesiyle 2010 yılında Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı kurulmuştur. YTB'nin faaliyetleri, yurtdışında yaşayan Türklere ve Türkiye'de uluslararası öğrencilere yöneliktir.

2012 yılından itibaren YTB'nin işbirliğiyle Türkiye Bursları programı aracılığıyla yabancı öğrencilere Türkiye'de farklı üniversitelerde okuma imkânı sunmaktadır. Türkiye Bursları programının temel amacı 'Türkiye ile diğer ülkeler arasındaki karşılıklı ilişkileri geliştirmek ve küresel bilgi zenginliğine katkıda bulunmak'.⁴ Burs programları Lisans Burs Programı, Lisansüstü Burs Programı, Sanat Burs Programı, Araştırma Bursu içermektedir. Türkiye'ye gidiş, sağlık sigortası, devlet veya özel yurtlarda konaklama, aylık burs, Türkçe eğitimi gibi imkânları vermektedir. Eğitim programı dışında kurum seminer, forum, kamp, atölye, kamp gibi çeşitli sosyal ve kültürel etkinlikleri düzenlemektedir. Başvuru internet üzerinde yapılmaktadır. Kabul edildiği halde burs adayı kendi ülkesinde Türkiye Konsoloslukunda mülakata çağrılmaktadır. Mülakattan belli bir süre sonra e-posta yoluyla kabul veya red mektubu gönderilmektedir.

Türkiye'ye gelen öğrencilerin Türkçe bilmemeleri halinde TÖMER'de 1 yıllık Türkçe eğitim almaktadır. Eğitim sonucunda Yeterlik Türkçe Sınavını başarıyla geçip C1 sertifika almaktadır. Bu sertifika, üniversitede seçtiği programda okuma

² <https://www.yee.org.tr/tr/haber/turkoloji-kis-okulu-basladi> (Erişim Tarihi: 25 Aralık 2021)

³ <https://yee.org.tr/tr/yayin/2018-faaliyet-raporu> (Erişim Tarihi: 25 Aralık 2021)

⁴ <https://www.ytb.gov.tr/uluslararasi-ogrenciler/turkiye-burslari> (Erişim Tarihi: 8 Mayıs 2022).

imkânı sunmaktadır. Türkiye Burslarının 2020 yılının verilerine göre toplam burslandırma sayısı 3 bin 680'dir (Türkiye Bursları, 2020: 35). 2021 yılında ise 165 bin 511 başvuru yapılmıştır.⁵

1.1.4. Dünyadaki Türkçe Öğretim Merkezleri ve Türkoloji Bölümleri

Türkiye dışında farklı amaçlarla açılan çok fazla Türk dili ve Kültür öğretim merkezi ve Türkoloji bölümü bulunmaktadır (Zhumakanova, 2020: 22). Dünyanın dört köşesinde konuşulan Türkçe, diğer ülkeler ve insanlar için büyük bir önem taşımaktadır. Yükseköğretim düzeyinde seçmeli ders olarak Türkçe ve Türkçe kursları yaklaşık 60 ülkede verilmektedir (Dolunay, 2010 akt. Zhumakanova, 2020: 22). Türkoloji Bölümü olan üniversiteler akademik ve turistik amaçlarla Türkçe öğretimi yapmaktadır. Bu bölümlerde ve merkezlerde yabancılar, akademik Türkçe, Türk dili ve edebiyatı, Türk tarihi gibi alanlarında ders almaktadır. Üniversite bazlı Türkçe öğretim merkezleri 57 ülkede 223 kurumda bulunmaktadır (Dolunay, 2005: 1). Türkçeye ilgi her gün arttığı gibi Türkçe öğretim merkezleri sayısı da artmaktadır.

1.2. Belarus ve Komşu Ülkelerinde Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi

Belarus'ta yaklaşık 25 yıldır Türkçe öğretilmektedir. Türkiye-Belarus işbirliği her geçen yıl gelişmektedir. Dolayısıyla Türkçe bu coğrafyada önem kazanmaya başlamıştır. Belarus ve Türkiye arasında eğitim alanında işbirliği 1995 yılında eğitim, bilim, kültür ve spor alanlarında işbirliği anlaşması imzalanmasıyla başlamıştır. 1996 yılında Türkiye Cumhuriyeti'nin Belarus Cumhuriyeti Büyükelçiliği'nin desteği ile Minsk Devlet Dil Üniversitesi'nde ilk defa Türk dili eğitim verilmeye başlanmıştır. Belaruslu öğrencilerin bu süreçte Türkçeye ilgisi artmaya başlamıştır. Sonraki süreçte Türkçe sadece yükseköğretim kurumlarında değil, aynı zamanda ortaokullarda seçmeli ders olarak öğretilmeye başlanmıştır. Belarus'ta Türkçe öğretimi, Türkoloji Projesi kapsamında üniversiteler aracılığıyla yapılmaktadır. Bazı üniversiteler YEE desteğiyle Türk Dili Bölümleri açmıştır.

⁵ <https://www.ytb.gov.tr/uluslararasi-ogrenciler/turkiye-burslari> (Erişim Tarihi: 8 Mayıs 2022)

Ancak, bu üniversitelerde de sadece sınırlı sayıda öğrenci Türkçe öğrenebilme imkânı bulmaktadır⁶.

Belarus Devlet Üniversitesinde Uluslararası İlişkiler Fakültesinde 2011 yılından itibaren faaliyet gösteren Türk Dili ve Kültürü Merkezi büyük bir önem taşımaktadır. Türk Dili ve Kültür Merkezi modern bilgisayar, multimedya ve teknik donanıma sahiptir. Ayrıca Türkçe metodolojik, coğrafya ve kurgusal literatürü içermektedir. Merkez, Türkoloji okuyan Belaruslu öğrenciler için düzenlenmiştir.⁷

Belarus Devlet Üniversitesi, 10 Türk üniversitesi ile işbirliği halindedir. Bunlar Ankara Üniversitesi, Pamukkale Üniversitesi, Fatih Üniversitesi, Bahçeşehir Üniversitesi, Okan Üniversitesi, Erciyes Üniversitesi, Karabük Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi, Anadolu Üniversitesi ve İstanbul Medeniyet Üniversitesidir.⁸ Belarus'ta akademik seviyede yabancı dil olarak Türkçe aşağıda belirten kurumlarda öğrenilmektedir:

- Minsk Devlet Dil Üniversitesi, Kültürlerarası İletişim Fakültesi, Yabancı Dil (Tercümanlık) Bölümü.
- Belarus Devlet Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Fakültesi, Türkoloji Bölümü, Uluslararası İlişkiler Bölümü.
- Baranoviçi Devlet Üniversitesi Türk Dili ve Kültür Merkezi.
- Grodno Devlet Üniversitesi, Turizm Fakültesi.
- Belarus Devlet Ekonomi Üniversitesi, İngilizce ve Doğu Dilleri Bölümü (Дубовик, 2010: 99).

Yukarıda belirtilen üniversitelerden Minsk Devlet Yabancı Diller Üniversitesi ve Baranoviçi Devlet Üniversitesi YEE desteğiyle Türkçe bölümleri açmışlardır (YEE, 2015: 160).

⁶ <http://forsecurity.org/tureckiy-yazyk-kak-element-sotrudnichestva-belarusi-i-turcii-v-sfere-obrazovaniya> (Erişim Tarihi: 12 Eylül 2021)

⁷ <https://fir.bsu.by/news/news2011/news-2011-05-06> (Erişim Tarihi: 22 Eylül 2021)

⁸ <https://bsu.by/news/bgu-rasshryaet-sotrudnichestvo-s-turetskimi-universitetami-d/> (Erişim Tarihi: 6 Kasım 2021)

Ayrıca Belarus'taki Türkçe öğretim merkezlerinde Türklere yabancı dil olarak Rusça dersleri de verilmektedir. Belarus Moskova'ya ve Kiev'e göre daha sakin ve güvenli bir ülke olarak kabul edilmektedir. Rusya'dan, Belarus'tan, Ukrayna'dan Türkiye'ye birçok turist tatile gitmekte, bu yüzden Belarus'a Rusça öğrenmek için gelenlerin çoğu turizm sektörünün çalışanlarıdır⁹.

Belarus'un komşu ülkelerindeki yabancı dil olarak Türkçe öğretimi durumuna bakıldığında, Polonya'da Türkoloji Bölümleri bugün Krakow, Varşova ve Poznan gibi şehirlerde bulunmaktadır. Türkoloji bölümünde eğitim, Krakow Jagiellonian Üniversitesi'nde 1919 yılında başlamıştır. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenmek isteyenler için YEE faaliyet göstermektedir (Emiroğlu, 2016: 213).

Rusya'da Türk dili eğitiminin tarihi 240 yıldan daha eskidir. 1990'larda Türk dilinin artan popülaritesi, o dönemde Rusya'nın öncesine göre daha fazla dünyaya açık olması ile ilişkilidir. Türk dilinin bu coğrafyadaki tarihine bakıldığında, bahsedecek olursak, M.V. Lomonosov Moskova Devlet Üniversitesi, Buryat Devlet Üniversitesi (Doğu Asya Ülkelerinin Dillerini Öğrenim Fakültesi Türk Dili Bölümü), Irkutsk Devlet Üniversitesi (İktisat Fakültesi'nde Türkçe dersleri), Khakassia Cumhuriyeti Devlet Üniversitesi, Novosibirsk Eyaleti ve Novosibirsk Teknik Üniversiteler gibi büyük eğitim kurumlarında Türk dili öğretilmektedir (Айдын, 2009: 119).

2007 yılı verileri, şu anda Rusya Federasyonu'nda 23 farklı şehirde, 39 üniversitede, 39 farklı fakültede yaklaşık iki bin öğrencinin Türkçe dilini öğrendiğini göstermektedir. Bu istatistiklere Türk liseleri ve Türkçe öğrenilen devlet okulları da eklenirse, Türkçenin farklı kurumlarda diğer yabancı diller gibi aynı yaygınlıkta öğretildiği görülmektedir (Айдын, 2009: 119).

Ukrayna ve Türkiye arasındaki gelişen ekonomi, eğitim ve turizm ilişkileri Ukraynalı öğrencilerin Türkçe öğrenme isteğini yaygınlaştırmaktadır. Ukrayna'da YEE dışında Türkoloji bölümleri, Kyiv Dragomanov Pedagojik Üniversitesi, Kyiv

⁹ <https://euroradio.fm/ru/report/za-2-tysyachi-dollarov-zhiteli-turcii-edut-v-belarus-uchit-russkiy-yazyk-7633> (Erişim Tarihi: 7 Kasım 2021)

Milli Dil Bilim Üniversitesi, Kyiv Milli Taras Şevçenko Üniversitesi gibi üniversitelerde bulunmaktadır (Khomeniuk, 2020: 16). Akademik olarak Türkçe öğrendikten sonra bu öğrenciler, iş ve kariyer fırsatı bulabilmektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

YABANCI DİL ÖĞRETİMİNDE MOTİVASYON

2.1. GÜDÜ (MOTİF) VE MOTİVASYON

Yabancı dil öğretiminde motivasyonu anlayabilmek için önce psikoloji alanının terminolojisine ait olan güdü (motif) ve motivasyon kavramlarının tanımlanması gerekmektedir.

2.1.1. GÜDÜ (MOTİF)

Modern psikolojide güdü (motif), bir davranış tetikleyicisi ve davranışın bir nedeni olarak tanımlanmaktadır. Motif kelimesi Latince kökenli ‘moveo’ dan türemiş ve hareket anlamına gelmektedir (Иванников, 2015: 18).

Güdü (motif), kendini verme, zaman ayırma, hoşlanma vb. birçok duyguyu içeren karmaşık yapıya sahip bir özellik olarak açıklanmaya çalışılmıştır (Açıkgöz, 2003 akt. Bulut, 2006: 14). Güdüler (motifler) kişinin ihtiyaçlarına göre belirlenmektedir. İnsanın ihtiyaçları karmaşık bir yapıya sahip olduğundan, çeşitlilik göstermektedir. (Ильин, 2011: 124).

Her güdü (motif), harekete geçmesini sağlayan etkin ve içsel bir güçtür. Çetinkanat’a (2000: 9 akt. İşigüzel, 2013: 608) göre güdüler, herhangi bir amaç için insanı harekete geçiren içsel bir durumdur”.

Bir güdü, kişinin dışındaki ve içindeki çok sayıda faktöre ve buna paralel olarak ortaya çıkan diğer güdülerin eylemine bağlıdır. Güdü sadece bir kişiyi harekete

geçirmekle kalmaz, aynı zamanda ne yapılması gerektiğini ve bu eylemin nasıl gerçekleştirileceğini de belirler. Özellikle güdü, ihtiyacı ortadan kaldırmak için eylemlere neden oluyorsa, o zaman farklı insanlar için bu eylemler aynı ihtiyacı yaşamalarına rağmen tamamen farklı olabilir (Иванников, 2015: 18). Bir güdü, bir kişinin belirli bir faaliyete (aktivite, iletişim, davranış, öğrenme) iten güçtür. Bu güç kişinin belirli ihtiyacı ile ilişkilidir. İdealler, ilgi alanları, inançlar, sosyal tutumlar, değerler güdü görevi görebilmektedir. Bununla birlikte, tüm bu nedenlerin arkasında tüm çeşitliliğinde (temel, biyolojik, daha yüksek, sosyal) insan ihtiyaçları vardır. İhtiyaçların bir sonucu olarak psikolojide motifler, insan eylemlerinin nedenleri olarak ortaya çıkar. Motiflerin toplamı motivasyonu oluşturur (Товажнянский и др., 2005: 399).

Motifler, duygularla ilişkilidir. Olumlu, hoş duygular yaşama ve hoş olmayan duygulardan kaçınma arzusu, insanları eylem seçeneği için yönlendirir. Korkudan, kaygıdan, acıdan, cezadan kaçınma, olumsuz motiflerdir. Örneğin, bir kişi yabancı dili sırf kötü not almaktan korktuğu için öğrenir. Kötü not alırsa ebeveynlerinin hoşuna gitmeyecektir. Mutluluk, zevk, neşe alma arzusuyla ilişkili motifler, olumlu motiflerdir. Örneğin bir kişi yabancı dili sevdiği için öğrenir.

Psikoloji alanı, hangi tür motiflerin daha etkili olduğu konusunda bir fikir birliğine varamamıştır. Korku, fiziksel ve zihinsel acıdan kaçınma arzusu çok güçlü ve etkili uyarıcı olabilir. Olumsuz güdüler, bir kişiyi amaçlanan hedefe giden yolda engellerin üstesinden gelmeye, çok çalışmaya veya hoş olmayan insanlarla iletişime dayanmaya teşvik edebilir. Ama olumsuz motivasyon insanın kişiliğine kötü yönde etkilemektedir. Olumlu motivasyon ise benlik saygısını artırırken, kişisel gelişimi sağlamaktadır¹⁰.

2.1.2. Motivasyon

Motivasyon kavramının, latince ‘hareket nedeni’ anlamına gelen ‘motivus’ kelimesinden türemiştir (Petri, 2015 akt. Kayacan, 2020: 1). Motivasyonun doğası

¹⁰ <https://xn--55-6kcadhwnl3cfdx.xn--p1ai/razvitie/vneshnyaya-motivaciya-primery.html> (Erişim Tarihi: 2 Şubat 2022)

karmaşık olduğu için çeşitli araştırmacılar tarafından yapılmış motivasyona dair birçok tanımlama vardır.

Motivasyon kavramı ilk defa Arthur Schopenhauer tarafından tanıtılmıştır. Ona göre motivasyon, içten gelen bir nedendir (Патрахина и Романчук, 2015: 462). Bir başka tanıma göre motivasyon, bir hedefe dönük olarak davranışı harekete geçiren, yönlendiren ve sürdüren bir güç olarak tanımlanmaktadır (Dilekmen ve Ada, 2005: 113). Bir başka tanımda “motivasyon, niyet ve hedefe ulaşma eylemlerini yaratan ve bunların sürdürülmesini sağlayan enerji olarak görmektedir” (Ngeow, 1998 akt. Tuncer ve Akmençe, 2018: 198).

Yine Brophy’ye (2004 akt. Usta, 2019: 818) göre, “motivasyon, davranışın başlama, yönlendirme ve kalitesini açıklamak üzere kullanılan kuramsal bir yapı” olarak tanımlanırken, Baykal (1978 akt. Özçalışan, 2012: 14) motivasyonu “bir kimsenin amacı hakkında bizlerin düşünceleri veya yaptığımız zihinsel değerlendirme” olarak ifade etmiştir. Alan yazındaki diğer motivasyon tanımları ise, “eyleme dönük güç” (Shinn, 1994 akt. İbili, 2015: 16); “sosyal-bilişsel öğrenmeyi etkileyen süreç” (Arı, 2005 akt. İbili, 2015: 16); “öğrenci davranışlarını öğrenme süreci boyunca yöneten element, kişinin eylemlerini ve aktivitelerini harekete geçiren bir zihin hâli” (Afzal, Khan ve Hamid, 2010 akt. Özçalışan, 2012: 14); “ilgi, beklenti ve elde edilen sonuç tarafından belirlenen seçim, ilgi ve süreklilik” (Crookes ve Schmidt, 1991 akt. İbili, 2015: 16) olarak karşımıza çıkmaktadır.

Motivasyon kavramına ilişkin tanımları incelendiğinde, bazı hususların özellikle vurgulandığı görülmektedir. Motivasyon, bir kişiyi harekete geçmeye teşvik eden, davranışların sınırlarını ve biçimlerini belirleyen ve belirli hedeflere ulaşmaya odaklanan bir odak veren iç ve dış itici güçlerin bir kombinasyonudur. Bir kişinin motivasyonu çoğu zaman temsilcisi olduğu sosyal grubun görüşlerinin, değer yönelimlerinin, tutumlarının bir yansıması da olabilmektedir.

2.2. Yabancı Dil Öğretiminde Motivasyonun Önemi

Bir kişinin etkili performansının şartlarından biri onun yüksek motivasyonudur. Motivasyon olmadan etkili sonuçlara ulaşmak neredeyse imkânsızdır. Yüksek düzeyde motivasyona sahip bir kişi, işi etkili bir şekilde gerçekleştirir, çalışma, öğrenme ve benzeri alanlarda başarıya ulaşır. Motivasyon ne kadar yüksekse, performans ve başarı da o kadar yüksek olur (Demirtaş, 2005: 14).

Motivasyon, kendinizi veya başkalarını kişisel hedeflere ulaştırmak için harekete geçmeye teşvik etme süresidir. Motivasyonsuz ve isteksiz davranış ya hiç gerçekleştirilmez ya da düzenli ve istikrarlı olmadığı ortaya çıkar. Bu nedenle, tüm öğrenme veya çalışma sürecinin bir kişide yoğun bir içsel dürtü uyandırması önemlidir.

Öğrenme sürecinde de olumlu duygular uyandırdığı takdirde öğrenenler bu duyguları ile başarıya ulaşmak için daha fazla çaba gösterecek ve öğrenme süreci etkili olacaktır.

Yukarıda belirtildiği gibi motivasyon, harekete iten bir güçtür; insan davranışını kontrol eden, yönünü, faaliyetini ve istikrarını belirleyen dinamik bir fizyolojik ve psikolojik süreçtir. Yabancı dil öğrenme sürecinde önemli rol oynamaktadır. Yabancı dil öğrenimiyle ilgili çok sayıda araştırma motivasyonun genel olarak başarılı öğrenmenin temeli olduğunu göstermiştir. Öğrencinin dile karşı olumlu tutumu ve yüksek motivasyonu öğretimi kolaylaştırmaktadır.

Sosyal yaşamın tüm alanlarının küreselleşmesi çağında, yabancı dil çalışmalarında motivasyon konusu son derece önemlidir. Küreselleşme, insanların kişisel temaslarının bir sonucu olarak, yabancı dil bilgisi gerektiren sözlü iletişimin rolü giderek daha fazla anlam kazanmıştır (Готлиб, 2009 акт. Сгибнева, 2018: 134).

Gardner'a göre (1988 акт. Balcı vd., 2017: 138) yabancı "dil öğreniminde motivasyon; çaba, istek, arzu, davranışın sebebi ve yabancı bir dil öğrenmenin etkililiği ile ilgilidir". Bu da yabancı dili öğrenme sürecinde motivasyonu,

öğrencinin bu amacı başarmak için gösterdiği çaba veya dilin ait olduğu kültürün bir parçası olarak tanımlamaktadır.

Alshehri'ye göre (2013 akt. Abubakarı, 2016: 2) motivasyon, öğrencilerin yabancı dil öğrenmeye harcadıkları çabayı artırmalarına ve yabancı dili öğrenmeye devam etmelerine yardımcı olmaktadır. Öğrencilerin dil öğrenme yeteneği ve becerisi yüksek seviyede olsa bile yetersiz motivasyon potansiyellerini tam olarak gösteremeyecekleri ve uzun vadeli hedeflerine ulaşamayacakları anlamına gelmektedir (Dornyei, 2005 akt. Abubakarı, 2016: 2).

Yabancı dil öğreniminde motivasyon ana itici güç olarak düşünüldüğünde, güdülerin bir kişinin öznel dünyasıyla ilgili olduğunu ve içgüdüleri tarafından belirlendiğini söylenebilir. Kişi, kendisi ihtiyaç duyduğunda yabancı bir dili öğrenecektir. Yabancı dil öğrenme ihtiyacı kişiyi motive edecektir.

Öğrenme motivasyonu bir dizi spesifik faktör tarafından belirlenir:

- öğrencinin özellikleri (cinsiyet, benlik saygısı, entelektüel gelişim düzeyi);
- öğretmenin özellikleri ve kendi pedagojik faaliyetlerine karşı tutumu;
- tüm öğrenme sürecin organizasyonu;
- yabancı dilin özellikleri (Сергеева и Угрюмова, 2012: 116).

Yukarıdaki faktörlere dayanarak, motivasyon en bilindik şekilde dışsal ve içsel motivasyon olarak ikiye ayrılabilir¹¹. Ancak bu iki motivasyon türü dışında bugün farklı öneriler de mevcuttur. Özellikle yabancı dil öğretimi için spesifik olarak belirlenmiş motivasyon yönelimleri alan yazında tartışılmaktadır.

2.3. Yabancı Dil Öğretiminde Motivasyon Yönelimleri

Motivasyon kavramı, yabancı dil öğretimi alanında “başarının anahtarı” olarak tanımlanan bir faktördür (Apeltauer, 1997: 111). Yabancı dil öğretiminde öğrenenlerin duygularının ve motivasyon düzeylerinin de göz önünde bulundurulmasıyla daha başarılı öğrenme süreçleri yaşanabileceği alan yazında

¹¹ <http://study-english.info/article018.php> (Erişim Tarihi: 21 Ocak 2022)

vurgulanmaktadır. Bu kapsamda öğrenen bireyde olumlu bir tutum yaratan motivasyon kavramı, zihinsel becerileri de olumlu yönden desteklemektedir (Friedrich ve Preiss, 2002: 68; Hartinger ve Fölling-Albers, 2002: 35). Bilişsel ve duyuşsal faktörlerin öğrenme sürecinde etkileşim halinde olduğu uzun zamandır alan yazında vurgulanmaktadır (Vester, 1975: 17; Schwerdtfeger, 1997: 587; Apeltauer, 1997: 105; Schwerdtfeger, 2001: 35).

Spesifik olarak yabancı dil öğretimi alanı için ortaya atılmış 13 motivasyon yönelimi mevcuttur. Yabancı dil öğretiminde öğrenme sürecini etkileyebilecek motivasyon yönelimleri alan yazında *Bütünleşme ve Araçsal Yönelim, Seyahat, Arkadaşlık ve Bilgi Yönelimleri, İçsel ve Dışsal Motivasyon Yönelimi* olarak tanımlanmıştır. Ayrıca *Grup Bağlılığı, Öz Yeterlik, Başarı İhtiyacı, İlgi, Önem ve Başarıyla Beğenilme* gibi daha güncel motivasyon yönelimleri de tartışılmaktadır. Söz konusu motivasyon yönelimleri aşağıda üç gruba ayrılarak açıklanmıştır.

2.3.1. Bütünleşme ve Araçsal Yönelim ile Seyahat, Arkadaşlık ve Bilgi Yönelimleri

Yabancı bir dili öğrenen kişinin, öğrendiği yabancı dilin kültürüne, ülkesine, insanlarına ilgi duyması "*Bütünleşme Yönelimi*" güdüsüne (motifine) sahip olduğunu göstermektedir. "*Araçsal Yönelim*" ise öğrenenin yabancı dili pragmatik, kendince işe yararlık ve belli hedefler için araç olma nedeniyle öğrenmesidir. Maddi bir getirisi iyi bir meslek için yabancı dil öğrenen kişi bu bağlamda araçsal bir motife sahiptir (bkz. Gardner ve Lambert, 1972).

Clement ve Kruidenier (1983) tarafından ortaya atılan *Seyahat, Arkadaşlık ve Bilgi* yönelimleri ile yabancı bir dili öğrenen kişinin farklı güduları (motifleri) de olabileceği konusunda düşünölmeye başlanmıştır.

Seyahat yönelimi ile öğrenenin öğrendiği hedef dilin konuşulduğu ölkelere seyahat etme fikri ile güdülendiği varsayılmaktadır. Arkadaşlık yönelimine baktığımızda, öğrenenin söz konusu yabancı dili konuşan ölkelerdeki insanlarla bağlantı kurma isteği veya hali hazırda var olan arkadaşlık ilişkilerini ve aynı zamanda yabancı dilini geliştirmek için, öğrendiği düşünölmektedir. Bilgi yönelimine sahip olan kişi,

yabancı dil bilgisiyle kabul görmeyi, hatta beğenilmeyi istemektedir. Bu yolla daha kültürlü görünmeyi amaçlamaktadır. Bu güdü (motif) ile çevresinde yabancı dil bilgisiyle takdir edildiğini düşünmektedir.

2.3.2. İçsel ve Dışsal Motivasyon Yönelimi

Deci ve Ryan (1975; 1985) tarafından belirlenmiş olan içsel ve dışsal motivasyon, alan yazında daha çok bilinen yönelimlerdir. Yabancı dil öğrenme sürecinde, öğrenende içsel motifin oluşması için öğrenenin söz konusu yabancı dili öğrenmeyi içsel olarak istemesi gerekir. Burada kişi, yabancı dili öğrenirken mutluluk gibi olumlu duygular hissetmektedir. Kişinin dışsal kaynaklı hiçbir itici güce ihtiyacı yoktur ve öğrenme sürecini kendi içsel isteği ile yönetmektedir.

Dışsal motivasyon ise, içsel motivasyonun aksine, öğrenenin yabancı dili dışsal sebeplerle öğrenmeyi istemesidir. Burada öğrenenini, örneğin yüksek sınav puanları, ders geçme notları, ödüller gibi dış kaynaklı etkiler motive etmektedir.

2.3.3. Grup Bağlılığı, Öz Yeterlik, Başarı İhtiyacı, İlgi, Önem ve Başarıyla Beğenilme Yönelimleri

Yabancı dil öğretimi alanında öğrenenlerin duyguları ön plana çıktıkça, alan yazında da daha çeşitli ve güncel yönelimler önerilmiştir. Schlak vd. (2002) bu kapsamda en çok tartışılan *Grup Bağlılığı, Öz Yeterlik, Başarı İhtiyacı, İlgi, Önem ve Başarıyla Beğenilme* gibi yönelimlere değinmiştir.

Grup bağlılığı yönelimine sahip olan kişi, yabancı dil öğrenme grubu içindeki kişiler hakkında olumlu düşüncelere sahiptir ve o sınıfta öğrenmek onu motive etmektedir.

Öz yeterlik ise, öğrenenin kendi yabancı dili öğrenme sürecinde bireysel başarısı ve yeteneği ile ilgili olumlu düşüncesidir. Örneğin, yabancı dili kolay öğrenebildiğini ifade eder.

Başarı ihtiyacı yönelimi, genel olarak yabancı dili öğrenme sürecinde öğrenenin başarılı olmaya odaklanmasıyla ortaya çıkan bir güdülenme şeklidir. Öğrenen sınıfındaki diğer arkadaşlarından daha iyi olmayı istemektedir.

İlgi yönelimine baktığımızda, içsel motivasyona benzeyen, her bireyde olan bir şeyleri öğrenmek için ortaya çıkan doğal merak durumunu ifade eder.

Önem ise, öğrenen ancak ders içeriğinin kendisine kişisel olarak önemli ve gerekli olduğunu fark ettiğinde, bu boyut ortaya çıkar.

Başarıyla beğenilme yönelimi, yabancı dili öğrenme sürecinde öğrenenin öğreticinin gözünde başarısıyla beğenilmek ve iyi bir izlenim bırakmak amacıyla öğrenmeye istekli olduğunda ortaya çıkmaktadır.

Yabancı dil öğretimi alanı için ortaya atılmış olan yukarıda açıklanmış olan 13 motivasyon yönelimleri bazen öğrenen kişilerde tek başına itici güç olarak var olabileceği gibi birkaçı birlikte de görülebilir. Yabancı bir dili öğrenen kişi de motif /yönelim çeşitliliği olması motivasyon düzeyini de olumlu yönde etkileyebilmektedir.

Alan yazında yabancı dil olarak Türkçe öğretimi kapsamında yapılmış olan güdü (motif) ve motivasyon belirlemeye yönelik araştırmalar mevcuttur. Bu araştırmaların ortaya çıkardıkları güdü (motif) ve motivasyon ile ilgili bulgu ve sonuçların incelenmesi bu araştırmanın sonuçları açısından önem arz etmektedir. Türkiye ve yurtdışında mevcut olan YEE, TÖMER, TİKA gibi birçok Türkçe öğretim merkezleri Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi açısından geniş bir araştırma alanıdır. Bu kurumlar kapsamında yapılan araştırmalar alan yazında göze çarpmaktadır.

2.4. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Güdü (Motif) ve Motivasyon Araştırmaları

Genel olarak yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında birçok çalışma yapılmıştır. Bu kapsamda, Büyükkız (2014) *Yabancılarla Türkçe Öğretimi*

Alanında Hazırlanan Lisansüstü Tezler Üzerine Bir İnceleme adlı çalışmasında, tezler üzerine bir inceleme yaparak yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanda sırayla en çok dil bilgisi incelemeleri, hazırlanan ders kitaplarının incelenmesi, yöntem önerileri, edebi türlerin kullanımı, sözcük öğretimi, ders materyali önerisi, yabancılara Türkçe öğretimi üzerine yapılan çalışmaların incelenmesi ve yabancılara Türkçe öğretimi sürecinde karşılaşılan güçlükler gibi konuların araştırılmış olduğu sonucuna varmıştır. Bu sonuçlara göre, öğrencilerin duyguları arka planda kalırken, öğretim stratejilerine büyük önem verilmektedir ve bu durum alanda motivasyona yönelik çalışma sayısının da yetersiz olmasına yol açmaktadır. Kısıtlı da olsa alan yazında Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde güdü (motif) ve motivasyon kapsamına girebilecek önemli sonuçlara ulaşmış araştırmalar mevcuttur.

Magos ve Georgopapadaku (2021) *Why do you learn Turkish, Maria? Researching the Greek citizens' motives and difficulties in learning Turkish as foreign language* isimli çalışmasında, Yunan öğrencilerin Türkçe öğrenme motivasyonlarını ve zorluklarını tespit edebilmek için Türkçeyi öğrenen 20 öğrenciyle yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Öğrencilerin 9'u, Türkçeyi diğer dillere göre değişik bulduğundan ve yabancı dilleri sevdiğinden öğrenmektedir. Öğrencilerin 7'sine göre Türkçe bilmek, iş aramalarında ve iş hayatında avantajlıdır. Öğrencilerin diğer 7'si ise, Türkçeye ilgi duydukları için öğrenmektedir. Ayrıca bu katılımcı grubunun Türkçe öğrenme nedenleri arasında Türkçe ve Yunanca dillerinde ortak sözcükler bulunmasıdır. Öğrenciler, kendilerini Türkiye'ye yakın hissetmektedir. Öğrencilerin 6'sı, atalarının dili öğrenmek istediklerini belirtmiştir. Öğrencilerin 5'i için ana güdüsü, Türkçe kursların ücretsiz olması ve şans faktörüdür. En nadiren tercih edilen sebepler ise şu şekildedir: Türk dizilere ve filmlere ilgi, seyahat sırasında konuşabilme, Türk arkadaşlarla iletişim kurabilme, İstanbul'a karşı sevgi, eğitim, Türkiye'de yaşama, Yunanlıların Türklere karşı olumsuz imajlarını ortadan kaldırmaktadır. Bununla birlikte katılımcıların Türkçe öğrenmeye en büyük engel maddi sıkıntılardır. Diğer engeller sırayla: aile yükümlülükleri, zaman eksikliği, iş, sağlık sorunları, Türkçe öğretmen bulamama durumu, erişilemezlik, mevcut eğitim durumudur.

Yiğit (2021) *Saraybosna Yunus Emre Enstitüsündeki Kursiyerlerin Türkiye Algısı ve Türkçe Öğrenme Sebepleri* adlı çalışmasında, Bosna-Hersek, Saraybosna Yunus Emre Enstitüsü'ndeki 100 kursiyere yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanmıştır. Çalışma sonucunda elde edilen verilere göre öğrencilerin çoğunluğu Türkçeyi ve Türkiye'nin kültür ve tarihini merak ettikleri için öğrenmektedir. Bunun sebebi, Türkiye ve Bosna-Hersek ülkelerin ortak tarihi geçmişi olmasıdır. Bosna-Hersek'teki Türklerle iletişim kurmak sebebi de araştırmada yaygın çıkmıştır. Bosna-Hersek'te çoğu yabancı turistin Türk olması, Türkçe bilme ihtiyacını önemli plana çıkarmaktadır. Araştırmada belirten diğer sebepler arasında Türkiye'de tatil yapmak, kariyer yapmak, Türkiye'de okumaktır.

Akarçay (2021) *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenen Öğrencilerin Dil İhtiyaç Analizi: Tömer Örneği* adlı araştırmasında yabancı öğrencilerin Türkçe öğrenme nedenleri tespit etmeyi amaçlamıştır. Araştırmaya Akdeniz Üniversitesi ve Ankara Üniversitesindeki TÖMER'de Türkçeyi öğrenen 189 öğrenci katılmıştır. Veriler anket ile toplanmıştır. Ankette dil ihtiyaç analizi ile ilgili çoğu çalışmada kullanılan Çangal'ın (2013) Türkçe Öğrenme İhtiyaçları Ölçeği kullanılmıştır. Çalışmanın sonuçlarına göre, çoğu öğrenci Türkiye'de yaşadıkları için dili öğrenmektedir. Diğer sebepler ise 'Türkiye'de çalışmak', 'Türk kültürü tanımak', 'Türkiye'de eğitim almak'tır. Buna ek olarak 'Türk olan yakınlarıyla iletişim kurabilmek, Türkiye'ye turist olarak gelmek, farklı dilleri öğrenmek' gibi nedenlerin olduğu ortaya çıkmıştır. Araştırmaya katılmış öğrenciler Türkçe öğretim programının yeterli olmadığını düşünmekte ve yeni öğretim programına ihtiyaç duymaktadır. Elde edilen verilere göre 'Ticaret Yapma' ihtiyacı daha çok erkek katılımcılarda tespit edilmiştir.

Güner ve Kartal'ın (2021) *Fransa'daki Üniversite Öğrencilerinin Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenme Nedenleri* isimli çalışmasına, Fransa'da Türkçe öğrenen 66 öğrenci katılmıştır. Verileri görüşme yoluyla toplanmıştır. Elde edilen verilere göre ana dili Fransızca olan katılımcıların Türkçe öğrenme ana nedeni 'Türkiye'de bulunma veya yaşama' olduğu ortaya çıkmıştır. Ana dili Fransızca olmayan öğrencileri Türkçeyi merak ettikleri için öğrenmektedir. Bununla birlikte iletişim

kurma, arkadaşlık kurma, Türkçeye maruz kalma gibi sosyal ihtiyaçların etkili olduğu belirlenmiştir.

Minhaj (2021) *Yabancı Dil Olarak ve İkinci Dil Olarak Türkçe Öğretiminin İhtiyaç Analizi: Hindistan Örneği* adlı çalışması, Hindistanlı öğrencilerin Türkiye’de ve Hindistan’da Türkçe neden öğrendikleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Araştırmaya Türkiye’den 90 kişi ve Hindistan’dan 90 kişi olmak üzere toplam 180 kişi katılmıştır. Türkiye’deki ve Hindistan’daki katılımcıların çoğunluğu Türkçeyi iletişim kurmak amacıyla öğrendikleri ortaya çıkmıştır. Bir Türk ile evlilik isteği iki grupta da düşük oranda saptanmıştır. Türk kültürüne ilgi duydukları için Türkçeyi öğrenme isteği iki grupta yüksek düzeyde tespit edilmiştir. İş ve kariyer için Türkçe öğrenenlerin sayısı Hindistan’daki grupta Türkiye’deki gruba göre daha fazladır. Türkiye’de bulunan öğrencilerin yükseköğretim kurumlarında eğitim almak isteği yüksek düzeyde bulunmuştur (Minhaj, 2021: 89).

Zhumakanova (2020) *Kazakistan’da Yükseköğretimde Türkiye Türkçesini Öğrenen Öğrencilerin Türkoloji Bölümünü Seçme Sebepleri* isimli yüksek lisans tez çalışmasında, Çalışkan’ın ve Çangal (2013) tarafından hazırlandığı anket geliştirilip kullanmıştır. Çalışmaya katılan 200 öğrencinin cevaplarının sonucunda, ankette geçen yaşa, cinsiyete, eğitim durumuna, mesleğe, uyruğa göre Türkçe öğrenme sebepleri konusunda ciddi farklılık görülmüştür. Katılımcıların Kazakça seviyesine göre, Türkçe öğrenme süresine göre, Türkiye’de kalma süresine göre, Türkiye’yi ziyaret etme nedenine göre, anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Çalışmada eğitim ve iş imkânı, bireysel ilgi, yaşam ihtiyacı ön plana çıkmıştır. Kadınların Türkçe öğrenme ihtiyaçlarının erkeklere göre daha düşük olduğu saptanmıştır (Zhumakanova, 2020: 64).

Kavi (2019) *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenenlerin Motivasyonları* adlı araştırmasında, yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerinin motivasyon kaynakları ve motivasyonu engelleyen sorunları tespit etmeye amaçlanmıştır. Araştırmanın grubu Türkiye’de hazırlık okullarında B1 ve B2 Türkçe seviyesinde öğrenimi gören 50 kadın 50 erkek olmak üzere toplam 100 yabancı öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmaya katılan çoğu öğrenci Suriye’den ve Somali’den

gelmektedir. Araştırmanın sonuçlarına göre öğrencilerin %56'si Türkçeyi zorunlu olarak öğrendiği, diğer %44'ü ise istekli olarak öğrendiği ortaya çıkmıştır. Hazırlık sınıfında okuyan öğrenciler Türkçe kursunu tamamladıktan sonra üniversitede okuyacaklarından, bu yüzden Türkçeyi zorunlu öğrenen kişi fazladır. Çalışmada elde edilen sonuçlarına göre, öğrenciler daha fazla kişiyle iletişim kurabilmek amacıyla Türkçe öğrenmektedir. İkinci sırada öğrencilerin eğitim yaşantılarını daha iyi sürdürebilme isteğidir. Öğrenciler, Türkçeyi bilmemenin günlük hayatta sorun olduğunu belirtmişlerdir (Kavi, 2019: 57).

Farzan (2019) *Afganistan'da Türkçe Öğrenen Öğrencilere Yönelik Dil İhtiyaç Analizi* adlı yüksek lisans tez çalışmasında, Afganistan'da bulunan Kabil Üniversitesi Türkoloji Bölümü, Yunus Emre Enstitüsü, İfsah Yabancı Diller Öğretim Merkezi ve Star Enstitüsü'nde farklı kurlarda Türkçe öğrenen öğrenciler katılmıştır. 147 öğrenciden toplanan verilere göre Türkçe öğrenen kursiyerlerin dil öğrenme ihtiyaçları sırayla İletişim Kurma, Eğitim ve Gelişim İmkânı, İş ve Ticaret İmkânı, Göç ve Yolculuk Yapma'dır. Öğrencilerin çoğunluğun Türkçeyi Eğitim ve Gelişim ihtiyacını karşılamak amacıyla öğrendikleri ön planda çıkmıştır. Kişisel İlgi ve İhtiyaçlar boyutu zayıf bir düzeyde tespit edilmiştir. Katılımcıların çoğunluğu (%88,4) Türkiye'de yüksek eğitimi devam etmek istemektedir. Dil öğrenme ihtiyaçları, İş ve Ticaret İmkânı boyutu hariç cinsiyete göre önemli ölçüde değişiklik göstermemektedir. Erkeklerde İş ve Ticaret yapma isteği kadınlara göre daha yüksek çıkmıştır (Farzan, 2019: 103).

Çelik ve İpek (2019) *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Dil İhtiyaç Analizi: Polonya Örneği* adlı çalışmasında, Polonya'da Varşova Yunus Emre Enstitüsü'nde Türkçe öğrenen kursiyerlerin dil öğrenme ihtiyaçlarını tespit etmeye amaçlanmıştır. Ankete toplam 82 kadın ve 27 erkek olmak üzere 109 kişi katılmıştır. Verilere göre Sınıf İçi İletişim ihtiyacı ön plana çıkmıştır. Bununla birlikte Ticaret Yapma, Eğitim ve İş İmkânı, Bireysel İlgi ve İhtiyaçlar gibi diğer boyutlar da genel olarak iyi düzeyde olduğu ortaya çıkmıştır. Genel olarak öğrencilerin motivasyonları yüksek olduğu, Türkçe istekli olarak öğrendikleri belirlenmiştir (Çelik ve İpek, 2019: 131).

Sayar (2019) tarafından doğu Afrika'nın ülkesi Cibuti'nde *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenme Nedenlerine Yönelik Bir İhtiyaç Analizi* adlı çalışma yapmıştır. İnşaat ve Elektrik-Elektronik Fakültelerinde Türkçe dersleri gören toplam 7 kız ve 8 erkek olmak üzere 15 öğrenciye görüşme uygulanmıştır. Çalışmanın sonuçlarına göre, yabancı dil becerisi geliştirme ve kültürel etkileşim sağlama nedenleri ön plana çıkmıştır. Birkaç öğrenci yaşadıkları ülkede çok dilli olma gereksinimini belirtmişlerdir. Cibuti ve Türkiye'nin ortak tarihi olduğu için günümüzde Cibuti topraklarında yaşayan Türk toplumlar var. Araştırmada birkaç öğrenci Türk kültürünü anlamak ve daha iyi tanımak istediğini belirtmiştir. Eğitim sırasında karşılaştıkları sorunlar ise, ders materyallerin yetersiz olduğu, öğretmenlerle ilgili sorunlar, öğretim tekniği ve yöntemi ile ilgili sorunlar, Türkçenin gramer yapısından kaynaklı sorunlardır. Öğrencilerden biri evde internet olmadığı için, ders kitabından başka kaynaktan faydalanamamaktadır. Ders etkinliği konusunda çoğu öğrenci günlük konuşma, dinleme, haber okuma, kültürü tanıma gibi etkinlikler ders programına dâhil olmasını istemektedir. Öğretim elemanları ile ilgili sorunlar ise, uygun ders planlanmasının yapılamamasıdır (Sayar, 2019: 104).

Orhan (2019)'ın *İsveç'te Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenen Yetişkinlerin Dil İhtiyaçları Analizi* adlı tezinde, İsveç Stockholm Folksuniversität Merkezi'nde yabancı dil olarak Türkçe öğrenen yetişkinlerin dil öğrenme ihtiyaçlarını anket yoluyla belirlemeye çalışmıştır. Ankete Iwai vd (1999) "Japanese Language Needs Analysis 1998- 1999" ve Çangal (2013) "Türkçe Öğrenme İhtiyaçları Ölçeği" ölçekleri kullanılmıştır. Ankete 65 kişi katılmıştır. Çalışmanın sonuçlarına göre İsveç Stockholm Folkuniversitet Merkezi'nde Türk kurslarına katılan öğrencilerin Sınıf İçi İletişim Kurma İhtiyacı ön plandadır. Başka dil öğrenme ihtiyaçları sırasıyla Bireysel İlgi ve İhtiyaçlar, Eğitim ve İş İmkânı ve Ticaret Yapma ihtiyacıdır. Ankete katılmış öğrencilerin yaş seviyesi arttıkça konuşma becerisi ihtiyacı ve Ticaret Yapma İhtiyacı daha çok önem kazanmaktadır. 30 ve üzeri yaşındaki kursiyerlerde Ticaret Yapma niyeti yüksek çıkmıştır (Orhan, 2019: 109).

Deliktaş (2019)'ın *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi, Dil İhtiyaç analizi: İstanbul Örneği* yüksek lisans tezinde, 62 kadın ve 63 erkek toplam 125 olmak üzere kursiyerin dil ihtiyaçlarını belirlemeye çalışmıştır. Çalışma, İstanbul

Üniversitesinin Dil Merkezinde yapılmıştır. Veri toplamak için dil ihtiyaçlarına yönelik diğer çoğu çalışmalarda gibi Iwai ve diğerleri (1998)'nin hazırladığı ölçek kullanılmıştır. Elde edilen verilere göre dil ihtiyaçları sırayla şu şekildedir: sınıf içinde konuşma yapabilme, Türklerle konuşabilme, Türkiye'de eğitim alma, Türk kültür ve tarihini öğrenme, sınıf içinde sunum ya da gösterim yapabilme, Türkiye'yi ve Türkleri yakın hissetme'dir (Deliktaş, 2019: 79). Çalışmada katılımcıların dil ihtiyaçları cinsiyete, yaşa ve ana diline gibi anlamlı ölçüde değişiklik göstermemiştir (Deliktaş, 2019: 3).

Yıldız ve Setroğlu (2019a)'nın *Türkiye'de Yaşayan Yerleşik Yabancıların Yabancı Dil Olarak Türkçeye İlişkin Görüşleri* isimli çalışmasında, Fethiye'de yaşayan yerleşik yabancıların Türkçe öğrenme sebepleri, Türkçeye ilişkin görüşleri, karşılaştıkları zorlukları tespit edilmiştir. Araştırmaya 14 kadın ve 1 erkek toplam 15 olmak üzere kişi katılmıştır. Katılımcıların çoğunluğu İngiliz, bunlar dışında Alman, Hollanda, Rus, Çin, Polonya gibi vatandaşları araştırmaya katılmıştır. Katılımcıların yarısı Türkçeyi insanlarla iletişim kurmak amacıyla öğrenmektedir. İletişim kurmak nedeninden sonra Türkiye'de daha rahat yaşayabilmek nedenini ifade etmişlerdir. En az tercih edilen sebepler arasında evlilik, Türkçeyi sevmek, çocuklarına eğitimlerinde yardımcı olabilmek, yeni bir dil öğrenmek isteğidir. Türkçe öğrenme süresi boyunca en zorlandıkları nokta konuşmadır (Yıldız ve Sertoğlu, 2019b: 2009).

Phutkaradze (2018) *Düzensiz Göçmenlerin Dil İhtiyaç Analizi ve Bir Program Önerisi* adlı yüksek lisans tezinde, düzensiz göçmenlerin Türkçe öğretimine yönelik dil ihtiyaçlarını belirlemeye çalışmıştır. Araştırmaya Bursa, İstanbul, Kayseri, Kocaeli ve Sakarya illerinde Türkçe dil eğitimi veren 56 öğretmen, Sakarya'da ve İstanbul'da 85 düzensiz göçmen katılmıştır. Veri toplamak için anket, yarı yapılandırılmış görüşme ve içerik analizi kullanılmıştır. Elde edilen verilere göre düzensiz göçmenlerin Türkçe öğrenimi ile ilgili çok sıkıntı çektikleri ortaya çıkmıştır. Ayrıca konular arasında sağlık sorunlarını belirtme, kendilerini ifade etme, resmî kurumlarla iletişime geçme, barınma, sosyal çevre edinme gibi noktaları ifade etmişlerdir. Katılımcıların çoğunluğu en çok konuşma ve dinleme becerisini geliştirmeye ihtiyaç duymaktadır (Phutkaradze, 2018: 89).

Ünal (2017) *Ana Dili Almanca Olan Erasmus Öğrencilerinin Türkçe Öğrenmeye Yönelik Deneyimlerinin ve Yaklaşımlarının İncelenmesi* adlı çalışmasında, Erasmus programıyla Türkiye'ye gelen yabancı öğrencilerin Türkçe öğrenmeye ilişkin görüşleri alınmıştır. Araştırma, 696 Almanca Erasmus deneyim raporunun analizi yoluyla gerçekleştirilmiştir. Elde edilen verilere göre Türkiye'ye Erasmus programı ile gelen yabancı öğrencilerin büyük bir kısmı kendi ülkesinde Türkçe dersi almıştır. Çalışmanın en ilgi çeken sonucu, yabancı öğrencilerin Türklerle İngilizce iletişim kurmasını zor olduğunu düşünmeleri nedeniyle Türkçe öğrenme ihtiyacı hissetmeleridir. Yabancı öğrenciler Almanya'daki üniversitelerde yoğun istek olmasına rağmen Türkçe kursun açılmadığını, özel kurslar pahalı olduğunu, ders saatlerin yetersiz olduğunu, Türkçe derslerin etkili düzenlenmediğini belirtmişlerdir (Ünal, 2017: 318).

Abubakari (2016)'nin *Türkçe Öğrenen Yabancı Öğrencilerle İngilizce Öğrenen Türk öğrencilerin Motivasyon Durumlarının Karşılaştırılması* adlı tezinde, yabancı dil olarak İngilizce öğrenen Türk öğrenciler ile Türkçe öğrenen yabancı uyruklu öğrencilerin motivasyon seviyelerini karşılaştırmayı hedeflemiştir. Araştırmaya 99 yabancı uyruklu ve 101 Türk öğrenci katılmıştır. Çalışmanın sonuçlarına göre Türk öğrencilerin motivasyonu yabancı uyruklu öğrencilere göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca yabancı ve Türk grubundaki kadın öğrencilerin motivasyonlarının erkek öğrencilerin motivasyonlarına göre daha düşük olduğu tespit edilmiştir (Abubakari, 2016: 4). Çalışmada, yabancı öğrencilerin az motive olmasını şu şekilde açıklanmaktadır: “Türkçe öğrenen neredeyse tüm yabancı öğrenciler, aslında Türkiye'den döndükten (mezun olduktan) sonra hayatlarında Türkçenin bir değeri olacağını düşünmemektedir (Abubakari, 2016: 68).

Başar ve Akbulut (2016) tarafından Gürcistan'ın başkenti Tiflis Yunus Emre Enstitüsünde yapılan *Yabancılar Türkçe Öğretiminde Öğrenen İhtiyaçlarının Belirlenmesi: Yunus Emre Enstitüsü Tiflis Türk Kültür Merkezi Örneği* araştırmasına, B ve üzeri Türkçe dil seviyesine sahip 85 öğrenci katılmıştır. Çalışmanın verilerine dayanarak, öğrenciler Türkçeyi en çok bireysel ilgi ve ihtiyaçları için öğrendiklerini tespit edilmiştir. Türkiye'deki akrabalarıyla iletişim

kurmak, Türk dizileri izlemek, Türk kitapları okumak gibi sebepleri sıralamışlardır. Bireysel ilgi ve ihtiyaçları gibi eğitim ve iş faktörü çalışmada neredeyse aynı seviyede çıkmıştır. Bunun sebebi öğrencilerin çoğunluğun öğrenci olmasıdır. Ticaret yapma isteği erkeklere göre kadınlarda daha belirgindir. Sınıf içi iletişim kurma ihtiyacı ise en son planda yer almaktadır (Başar ve Akbulut, 2016: 1017).

Jilta (2016) *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Öğrenene Yönelik Dil İhtiyaç Analizi: Kosova Örneği* adlı yüksek lisans tez çalışmasına Kosova'nın Prizren, Priştine ve İpek illerinde faaliyet gösteren Yunus Emre Enstitülerinde Türkçe öğrenen öğrenciler katılmıştır. 60 kursiyerden toplanan verilere göre, Türkçe öğrenen kursiyerlerin dil öğrenme ihtiyaçları sırayla "ticaret yapma, eğitim ve iş imkânı, bireysel ilgi ve ihtiyaçlar ile sınıf içi iletişim kurma" olarak belirlenmiştir. Bu çalışmada, yaş, kur ve çalışma durumu gibi değişkenler kursiyerlerin dil ihtiyaçlarına anlamlı fark olmadığını tespit edilmiştir. Araştırmada, üniversitenin mezunları olan öğrencilerin Türkçe dil ihtiyaçlarının daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Eğitim düzeyi arttıkça, Türkçe dil ihtiyaçları da artmaktadır (Jilta, 2016: 75).

Gürbüz ve Güleç (2016) tarafından Türkiye ve Türkçeye karşı görüşleri tespit etmek amacıyla *Türkiye'de Eğitim Gören Yabancı Öğrencilerin Türkçeye İlişkin Görüşleri: Sakarya Üniversitesi Örneği* adlı çalışma yapılmıştır. Araştırmaya, Sakarya Üniversitesinde Türkçe öğrenen 13 lisans ve lisansüstü yabancı öğrenci katılmıştır. Çalışmanın sonucuna göre, çoğu öğrenci Türkçeyi kendi ülkesinde öğrenmeye başlayıp Türkiye'ye eğitime devam etmek için geldiklerini belirtmişlerdir. Yabancıların Türkçeyi öğrenirken en çok dilbilgisi konusunda zorlandıklarını tespit edilmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen sonuçlara göre araştırmanın grubundan 5 öğrenci Türkçeyi kişisel sebeplerden dolayı öğrenmektedir. Derdini anlatabilmek, kendini geliştirmek, farklı kültürleri tanımak gibi kişisel sebepler de saptanmıştır. Araştırma grubundan 4 öğrenci Türkçeyi Siyasi ve Ekonomik sebepler dolayı öğrenmektedir. Türkiye'de ya da kendi ülkelerinde iş bulma, Türkiye'de burs kazanma gibi sebepler öğrencileri Türkçe öğrenmeye teşvik etmektedir (Gürbüz ve Güleç: 150).

Biçer (2015) *Yabancılara Türkçe Öğretiminde Motivasyona İlişkin Öğrenci Görüşleri ve Sınıf içi Gözlemler* isimli çalışmasını Atatürk Üniversitesi Dil Eğitimi Araştırma ve Uygulama Merkezinde (ATADİLMER) 15 yabancı öğrenci ile yürütülmüştür. Elde edilen sonuçlardan hareketle, öğrenciler kendileri farklı yollarla motive etmektedir. Bunlar; Türkçesi iyi olanları örnek almak, başarılı olmayı istemek, kendi başına çalışmak, arkadaşlarıyla konuşmak, farklı konuları öğrenmek, iyi iş imkânına sahip olacağını hayal etmek, çeşitli ülkelerdeki insanlarla konuşabilmeyi düşünmek ve Türkiye’de yaşayacağını hayal etmek’tir (Biçer, 2015: 95). Öğrencilerin görüşlerine göre, motivasyonlarını arttırabilecek etkinlikler sırayla şu şekildedir: eğlenceli ve oyunlu etkinlikler, film izleme, konuşma. Öğrencilerin motivasyonu azaltan etkinlikler ise tekrar yapılan etkinlikler, okuma, uzun süren etkinlikler (Biçer, 2015: 96).

Balaban’ın (2014) yaptığı *Arnavutluk’ta Türkçe Öğretimi ve Arnavutların Türkçe Öğrenme Sebepleri* çalışması, Arnavutluk’taki Türkçe öğretimi durumunu ve öğrencilerin niçin Türkçe öğrendiklerini tespit etmeye amaçlamıştır. Araştırmaya 53 öğrenci katılmıştır. Veri toplaması için öğrencilere 15 sorudan oluşan anket dağıtılmıştır, fakat çalışmada sadece Türkçe öğrenme nedenleri ile ilgili sorular değerlendirilmiştir. Çalışmanın sonuçlarına göre, kursiyerler en çok iş bulabilmek ve eğitim için Türkçe öğrenmektedir. Arnavutluk’ta Türkçe sayesinde iş bulma ihtimali vardır çünkü bu ülkede Türk firmaları bulunmaktadır. Arnavutluk’ta işsizlik oranı yüksek olmasıyla birlikte Türk firmaları bazı pozisyonlara sadece Türkçe bilen personel almaktadır. Bu da Türkçeye ilgi arttıran bir faktör olmaktadır (Balaban, 2014: 633).

Yılmaz ve Arslan’ın (2014) *Çomü Tömer’ de Türkçe Öğrenen Yabancı Öğrencilerin Motivasyon Kaynakları ve Sorunları* çalışması, Türkiye’deki Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesinde bulunan TÖMER’de Türkçe öğrenen 57 kadın ve 54 erkek toplam olmak üzere 111 yabancı uyruklu öğrenci ile yürütülmüştür. Öğrencilerin çoğunluğu turizm fakültesinde okumaktadır. Çalışmadan elde edilen verilerine göre, öğrencilerin çoğunluğun Türkçe öğrenirken içsel motivasyona sahip oldukları tespit edilmiştir. Çoğu öğrenci TÖMER’deki Türkçe hazırlık programı tamamladıktan sonra üniversite okumayı planlamaktadır

ve bu amaçla Türkçe öğrenmektedir. Sınıf içi nedenler de ikinci sırada yer almaktadır. Dersteki etkinlikler öğrencilerin yeteneklerini kullanmaya teşvik etmektedir. Yüksek seviyede çıkan diğer neden ise, arkadaşlar arasında prestij kazanmaktır (Yılmaz ve Arslan, 2014: 1194).

Boylu ve Çangal'ın (2014) *Yabancılara Türkçe Öğretiminde Dil İhtiyaç Analizi: İran Örneği* çalışmasının ışığında İran'ın başkenti Tahran'da bulunan Yunus Emre Enstitüsünde öğrencilerin Türkçe öğrenme sebepleri araştırılmıştır. 74 kadın ve 22 erkek toplamda 96 öğrenci ankete katılmıştır. Çalışmanın sonuçlarına göre, dil öğrenme ihtiyaçları sırasıyla şu şekilde belirtilmiştir: sınıf içi iletişim kurma, bireysel ilgi ve ihtiyaçlar, eğitim ve iş imkânı ile ticaret yapmaktır. Yüksek seviyede çıkan 'sınıf içi iletişim kurma' maddesi ders sırasında tüm etkinliklere dâhil olma ve Yunus Emre Enstitüsündeki öğretmenlerle iletişim kurma isteği olmuştur. 'Bireysel ilgi ve ihtiyaçlar' maddesi Türkiye'de tatil yapma, Türk dizileri izleme, Türk kültürünü daha iyi anlama, Türkiye'deki akrabalar ile konuşma istekleri olarak belirlenmiştir. Ayrıca İran'ın ve Türkiye'nin tarih, ekonomi, kültür ve siyasetinde paralel yönleri var olduğundan araştırma grubunun bazı öğrencileri kendilerini Türklere ve Türkiye'ye yakın hissetmektedir. Günümüzde İran'da Türkiye'den sonra en çok Türk yaşamaktadır. Öğrencilerin büyük kısmı Türkiye'de okumak, yaşamak, akademik ve teknik Türkçeyi anlamak, bilgisayarı Türkçe kullanabilmek, resmi görüşmelere katılabilmek, Türkiye'de çalışmak, iş hayatındaki patronla, ortaklarla ve müşterilerle konuşabilmek gibi amaçlara Türkçeyi öğrenerek ulaşacaklarını düşünmektedir. Çalışmanın sonuçlarına göre en az tercih edilen Türkçe öğrenme dil ihtiyacı 'Ticaret Yapma'dır. Bu, İran'daki yüksek enflasyon oranı ile bağlantılı olabilir (Boylu ve Çangal,2014: 145).

Yılmaz (2014) *An Investigation into Students' Turkish Language Needs at Jagiellonian University in Poland* adlı ilgi çeken çalışma yapmıştır. Çalışmaya 83 öğrenci katılmıştır. Veriler yapılandırılmış bir anket yoluyla toplanmıştır. Çalışmanın sonuçlarına göre, öğrencilerin çoğunluğu (N:26) Türkçeyi Türk kültürünü tanımak amacıyla öğrenmektedir. İkinci sırada Türkçeye hâkim olma istekleri, üçüncü sırada ise prestijli iş bulma istekleridir. En az tercih edilen sebepler arasında Türkoloji üzerine akademisyen olmak ve Türk insanlarla

konusmaktır (Yılmaz, 2014: 557). Polonyalı öğrencilerin Türkçe öğrenme isteklerinde Türk kültürü önemli bir rol oynamaktadır (Yılmaz, 2014: 560).

Kuşçu'nun (2014) *Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Öğretmen Bilişi ve Öğrenci İnanışları* çalışması, Gazi TÖMER'de 115 yabancı uyruklu öğrenci ile yürütülmüştür. Araştırmada, öğretmenlerin görüşleri ile öğrencilerin yabancı dil öğrenimi hakkındaki inançları arasındaki ilişkiler tespit edilmiştir. Veri toplamak için Horwitz'in geliştirdiği Dil Öğrenim İnanışları Sormacası kullanılmıştır. Bu sormacada, "Yabancı Dil Eğilimi", "Dil Öğrenim Zorluğu", "Dil Öğreniminin Yapısı", "Öğrenme ve İletişim Stratejileri" ve "Güdülenme ve Beklentiler" gibi öğrencilerin Türkçeye ilişkin inanışlarını kapsamaktadır (Kuşçu, 2014: 115). Bu soruların cevaplarına göre öğrencilerin çoğunluğu (%80) Türkçeyi eğitim amacıyla öğrenmektedir. Diğer öğrenciler ise Türkçeyi öğrenerek daha iyi iş fırsatların olabileceklerini ve Türklerle iletişim kurabileceklerini düşünmektedir (Kuşçu, 2014: 118). Öğrenciler Türkçe öğrenirken en zorlandıkları konu, Türkçe dilinin gramer yapısıdır. Sondan eklemeli yapısı ve ana dillerine göre farklı alfabesi ile Türkçenin zor olduğu belirtilmiştir (Kuşçu, 2014: 117).

Çalışkan ve Çangal (2013)'in *Yabancılara Türkçe Öğretiminde Dil İhtiyaç Analizi: Bosna-Hersek Örneği* isimli çalışması Bosna Hersek'teki Saraybosna Yunus Emre Türk Kültür Merkezinde yürütülmüştür. Diğer dil ihtiyaç analizine yönelik çalışmalar gibi bu çalışmada da Saraybosna'daki öğrencilerin hangi amaçla Türkçe öğrendiklerini tespit edilmeye çalışılmıştır. Verileri toplamak için Iwai ve diğerlerinin hazırladıkları ölçek kullanılmıştır. 135 kadın ve 33 erkek toplam 168 olmak üzere katılımcıların cevaplarının sonucunda, ticaret yapma nedeni ön plana çıkmıştır. En zayıf düzeyde eğitim ve iş imkânı, bireysel ilgi ve ihtiyaçları, sınıf içi iletişim kurma boyutlarıdır. Ticaret Yapma, Sınıf içi İletişim Kurma, Eğitim ve İş İmkânı kategorileri cinsiyete göre anlamlı bir fark göstermiş, fakat Bireysel İlgi ve İhtiyaçlar boyutunda erkeklerin Türkçe öğrenme ihtiyaçları kadınlara göre daha fazla olduğu saptanmıştır (Çalışkan ve Çangal, 2013: 327).

Koçer (2013)'in *Program Geliştirmenin İlk Basamağı: Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde İhtiyaç ve Durum Analizi* adlı çalışması, Arap ülkelerinden gelmiş

TÖMER’de Türkçe eğitimi alan 40 öğrenci ve bu eğitimi veren 2 öğretmenle yürütülmüştür. Çalışmanın sonuçlarına göre, çoğu kişi Türkçeyi iş bulmak amacıyla öğrenmektedir. Kendi ülkelerinde Türkçe öğrenme şansı olmadığı için, Türkiye’de Türkçe öğrenmeyi tercih etmektedirler. Türkçe öğrendikten sonra kendi ülkelerinde iş bulma şansının artacağını belirtmişlerdir. İkinci sırada yer alan Türkçe öğrenme sebebi, Türkiye’de yaşamaktır. Katılımcılar Türkiye’de yaşamayı planlamaktadır bu yüzden Türkçe bilme ihtiyacı ön plana çıkmaktadır. En az tercih edilen sebep, eğitim olmuştur. Katılımcıların bazıları Türkiye’de üniversitede lisansüstü eğitim almayı istemektedir (Koçer, 2013: 165).

Tok ve Yığın’ın (2013) *Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türkçe Öğrenme Nedenlerine İlişkin Bir Durum Çalışması* isimli araştırma, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesindeki TÖMER’de yapılmıştır. Araştırma, 34 farklı ülkeden 41 kadın ve 16 erkek olmak üzere toplam 57 yabancı uyruklu öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Öğrenciler 2 aylık yaz dönemi Türkçe kursuna katılmışlardır. Elde edilen verilere göre, yabancı öğrencilerin Türkçe öğrenme isteği ekonomik ve eğitim amaçlarından kaynaklanmaktadır. Bununla birlikte kadın öğrenciler Türkiye’de gezmek ve evlenmek amacıyla Türkçeyi öğrenmektedir. Avrupa ülkelerinden gelen öğrenciler Türkçeyi ekonomik, turizm ve akademik nedenlerle öğrenmektedir. Ortadoğu ve Arap ülkelerinden öğrencilerin çoğunluğu Balkanlı ve Afrikalı öğrenciler gibi, Türkçeyi eğitim almak amacıyla seçmişlerdir. Orta Asya ülkelerinden Türkiye’ye gelen öğrencilerin Türkçe öğrenme ana motifi akrabalık bağlarıdır. Uzak Doğu ülkelerinden gelen öğrenciler Avrupalı öğrenciler gibi Türkçeyi ilk olarak iş ve kariyer için öğrenmektedir. Çalışmaya katılmış tüm öğrencilerden sadece Amerika’dan ve Uzak Doğu’dan gelen 2 öğrenci evlilik amacıyla Türkçe seçmişlerdir (Tok ve Yığın, 2013: 145).

Çalışkan ve Bayraktar’ın (2012) *Yabancılara Türkçe Öğretimi Konusunda Bir İhtiyaç Analizi: Kahire Yunus Emre Türk Kültür Merkezi Örneği* adlı çalışmasında Kahire’deki Yunus Emre Türk Kültür Merkezinde Türkçe öğrenen öğrencilere Türkçe öğrenme nedenleri, Türkçe öğrenmeye ihtiyaçları, Türkçe kullanma şekillerini tespit etmek amacıyla 11 sorudan oluşan anket uygulanmıştır. Ankete 146 kişi katılmıştır. Çalışmanın sonucuna göre çoğu öğrenci Türkçeyi ‘yeni bir dil

öğrenmek' amacıyla öğrenmektedir. Öğrencilerin Türkçe öğrenme nedenleri sırasıyla bu şekilde tespit edilmiştir: iş bulmak/işte kullanmak, öğrenim görmek, seyahat etmek, arkadaşlık kurmak. 'Öğrenim görmek' amacını seçmiş öğrenciler, Mısır'daki üniversitelerin Türkoloji Bölümlerinde eğitimi yetersiz gören ve aldığı bilgileri zenginleştirmek isteyen öğrencilerdir. Elde edilen verilere göre öğrencilerin Türkçeyi 'kültür ve sanat' alanında en çok kullandıkları ya da kullanacakları ortaya çıkmıştır. Bununla birlikte Türkçe kullanma alanları sırasıyla şu şekilde tespit edilmiştir: ticaret, siyaset, ekonomi, tıp (Çalışkan ve Bayraktar, 2012: 1752).

Acat ve Demiral (2002)'in *Türkiye'de Yabancı Dil Öğreniminde Motivasyon Kaynakları ve Sorunları* isimli çalışması öğrencilerin Türkçe öğrenirken motivasyon problemleri, Türkçe öğrenmeye motive eden etmenleri, motivasyonun cinsiyete, eğitim durumlarına değişip değişmediğini araştırmayı amaçlamıştır. Çalışmaya Eskişehir'de özel bir yabancı dil öğretimi merkezindeki 236 öğrenci katılmıştır (Acat ve Demiral, 2002: 318). Elde edilen sonuçlara göre, öğrencilerin en büyük motivasyon kaynağı gelecekte kolay bir şekilde iş bulma fırsatıdır. Benzer şekilde yüksek seviyede olan motivasyon kaynağı, iş bulma ve iste yükselmedir. Sonraki sırada iletişim kurmak ve Türkçeyi kullanabilmek motivasyon kaynakları olarak yer almıştır (Acat ve Demiral, 2002: 320). Elde edilen verilere göre, kadınların Türkçeye ilgisi erkeklere göre daha yüksektir. Türkçenin ileride iş bulma konusunda yardımcı olacağı ile ilgili maddeyi kadınlar erkeklere göre daha çok tercih etmişlerdir. Erkekler kadınlara göre daha çok motivasyon sorunlarını yaşamaktadır. Kadınlar da Türkçe öğrenirken karşılaştıkları zorluklara olumsuz bakmamaktadır ve yaşanan sorunlardan etkilenmektedir (Acat ve Demiral, 2002: 324). Eğitim durumu yüksek olan öğrenciler eğitim durumu düşük olan öğrencilere göre daha çok motivasyon sorunları yaşamaktadırlar (Acat ve Demiral, 2002: 326).

Alan yazında ana dili Rusça olan kişilerin yabancı dil olarak Türkçe öğrenme süreçlerinde motivasyonu araştıran çalışma azdır. Çalışmalara bakıldığında, genelde öğretim yöntemlerine yönelik çalışmalar yapıldığı tespit edilmiştir.

Yıldız ve Ramanenkava (2020) tarafından yapılmış *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Dil İhtiyaçlarının Belirlenmesi: Belarus Örneği* çalışması Minsk Devlet Yabancı Diller Üniversitesinde yürütülmüştür. Veriler 38 kadın ve 11 erkek toplam 49 olmak üzere öğrencilere anket uygulanarak toplanmıştır. Çalışmaların sonuçlarına göre, Belaruslu öğrenciler Türkçeyi en çok 'Bireysel İlgi ve İhtiyaçlar' için öğrenmektedir. Belarus ve Türkiye arasındaki dost ilişkileri Belaruslu öğrencilerin dikkatini çekmektedir. Ayrıca Minsk Devlet Yabancı Diller Üniversitesinde Türkçe öğrenen öğrenciler Türkçeyi isteyerek seçmişlerdir. Sonraki sebep ise Eğitim ve İş imkanıdır. Türkiye'de burs alma imkânı öğrencileri teşvik ettiği saptanmıştır. Orta düzeyde bulunan Ticaret Yapma isteği, Türkiye ve Belarus arasındaki ekonomik ilişkilerdir. Belarus'ta Türk inşaat şirketleri, restoranları ve otelleri bulunmaktadır. Sınıf İçi İletişim Kurma ihtiyacı da en düşük seviyede çıkmıştır. (Yıldız ve Ramanenkava, 2020: 555).

Yıldız ve Setroğlu (2019b)'nin *Rusça Konuşan Ebeveynlerin Kendilerinin ve Çocuklarının Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenme Nedenleri ile Türk Kültürüne İlişkin Görüşleri* adlı çalışması, Antalya'da geçici olarak yaşayan 26 ebeveyn ve onların ailesinden 26 çocuk ile yürütülmüştür. Ebeveynlere kendilerine ve çocuklarına yönelik bir anket uygulanmıştır. Ebeveyn katılımcıların 25'i kadın, 1'i erkektir. Ebeveynlerin 13'ü Rus, 7'si Ukraynalı ve 6'sı Belarusludur. Çalışmanın sonuçlarına göre, ebeveynlerin en çok günlük ihtiyaçları karşılamak amacıyla Türkçe öğrendiği tespit edilmiştir. Sonraki sırada da Türk kültürünü daha yakından tanıma ve öğrenme isteği yer almaktadır. Çalışmada, ebeveynlerin diğer televizyon programlarına göre en çok Türk filmleri izledikleri ortaya çıkmıştır. Bununla birlikte ebeveynlerin çoğu, Türk kültürüne dair az bilgiye sahip olduklarını düşünmektedirler. Diğer nedenler arasında Türk komşularıyla iletişim kurmak, Türk arkadaşlarla iletişim kurmaktır. Ayrıca 3 katılımcı Türk eşi ve Türk akrabalarıyla iletişim kurabilmek amacıyla Türkçe öğrendiklerini vurgulamıştır. Çocuklar hakkındaki görüşlere göre, çocuklar Türkçeyi en çok Türkiye'de eğitim almak için öğrenmektedir. Türkiye'de devamlı yaşamayı planladıkları için böyle bir sonucun şaşırtıcı olmadığı ifade edilmiştir (Yıldız ve Setroğlu, 2019a: 1102).

Deniz ve Özgür (2013)'ün *Antalya'daki Rus Gelinler: Göçten Evliliğe, Evlilikten Göçe* adlı araştırmaya, 25 Rus kadın katılmıştır. Çalışmanın sonuçlarına göre, Rus kadınlar eşleriyle genellikle tatilde ya da kısa süreli çalıştığında tanışmıştır. Daha iyi bir yaşama ulaşma isteği, evlilik göçüne motiveli oldukları tespit edilmiştir (Deniz ve Özgür, 2013: 151).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

Bu araştırmanın nicel ve nitel verilerin birlikte toplandığı karma araştırma yöntemini benimsemektedir. Nicel veri toplama kısmında, Belaruslu öğrenenlerin yabancı dil olarak Türkçe öğrenmeye yönelik motivasyon düzeylerinin saptanmasını amaçlayan karşılaştırmalı türden ilişkisel tarama modeli niteliğinde betimsel bir yol izlenmiştir. Araştırmada bağımlı değişken yabancı dil olarak Türkçe öğrenmeye yönelik motivasyon düzeyi iken, bağımsız değişkenler cinsiyet, yaş, öğrenme süresi ve öğrenme şeklidir. Araştırmanın nitel kısmında ise Belaruslu öğrenenlerin yabancı dil olarak Türkçe öğrenmeye ilişkin güdülerini (motiflerini) belirleyebilmek için “Niçin Türkçe öğreniyorsunuz?” açık uçlu sorusu sorulmuştur. Verilen cevaplar değerlendirilmiş, analiz edilmiş ve yorumlanmıştır.

3.1. Katılımcılar

Bu araştırmanın katılımcıları, yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Belaruslu bireylerden oluşmaktadır (N:62). Katılımcıların, cinsiyet, yaş, öğrenme süresi ve öğrenme şekli özellikleri bağımsız değişkenler olarak belirlenmiştir. Tablo 1’de katılımcıların demografik bilgilerine ilişkin frekans ve yüzde dağılımları verilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Bilgilerine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları

Özellikler	Kategori	f	%
<i>Cinsiyet</i>	Kadın	51	82.3
	Erkek	11	17.7
<i>Yaş</i>	17-19	10	16.1
	20-29	25	40.3
	30-39	20	32.3
	40- ve üstü	7	11.3
<i>Öğrenme Süresi</i>	1 ay - 1 yıl	31	50.0
	2 yıl - 5 yıl	22	35.5
	6 yıl- 9 yıl	4	6.5
	10 yıl ve üstü	5	8.1
<i>Öğrenme Şekli</i>	Üniversite	21	33.9
	İnternet	7	11.3
	Kurs	20	32.3
	Kendi imkânı	14	22.6
Toplam		62	100

Tablo 1 incelendiğinde, katılımcıların cinsiyet değişkeni kadın N: 51 (%82.3) ve erkek N:11 (%17.7) olarak dağılım göstermektedir. Yaş değişkenine bakıldığında, 17-19 yaş N: 10 (%16.1), 20-29 yaş N: 25 (%40.3), 30-39 yaş N: 20 (%32.3) ve 40 yaş ve üstü N: 7 (%11.3)'tür. Bir diğer değişken yabancı dil olarak Türkçenin öğrenme süresi incelendiğinde, katılımcıların 1 ay - 1 yıl aralığında N: 31 (%50), 2 yıl - 5 yıl aralığında N: 22 (%35.5), 6 yıl- 9 yıl aralığında N: 4 (%6.5) ve 10 yıl ve üstü aralığında N: 5 (%8.1) olarak saptanmıştır. Yabancı dil olarak Türkçenin öğrenilmesinde katılımcılar tarafından tercih edilen öğrenme şekline baktığımızda ise, üniversitede N: 21 (%33.9), internetten N:7 (%11.3), kurs ile N:20 (%32.3) ve kendi imkânı ile N: 14 (%22.6) öğrenme sürecine dâhil oldukları tespit edilmiştir.

3.2. Veri Toplama Araçları

Araştırmanın nicel verileri, yabancı dil olarak Almanca öğrenenler için Çam vd. (2010) tarafından uyarlanmış olan “Almanca Öğrenmeye Yönelik Motivasyon Ölçeği” temel alınarak tasarlanan “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenmeye Yönelik Motivasyon Anketi” ile toplanmıştır. Anket, toplamda 20 madde ve dört alt boyuttan oluşmaktadır. Anketin alt boyutları, Türk Kültürüne İlgi (madde:1, 4, 8, 14, 18), Olumlu Öğrenme Ortamı (madde: 2, 9, 11, 13, 19), Sosyal Olanaklar / Eğitim Olanakları (madde: 3, 5, 10, 16, 20) ve Başarı İsteği (madde: 6, 7, 12, 15, 17) olmak üzere dağılım göstermektedir. Uygulama öncesinde anket Türkçeden Rusçaya çevrilmiş ve çeviri geçerliliği açısından uzman görüşü alınmıştır. Nitel veriler ise, anketin sonuna eklenmiş olan “Niçin Türkçe öğreniyorsunuz?” açık uçlu sorusu ile toplanmıştır.

3.3. Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmanın verileri, 2021 yılı Mayıs – Haziran aralığında dijital veri toplama platformu olan “Google Forms” ile toplanmıştır. Nicel veriler, “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenmeye Yönelik Motivasyon Anketi” ile toplanmıştır. Anketin 5’li Likert şeklinde olan maddelerinin veri işleme için “Tamamen Katılıyorum”, “Katılıyorum”, “Kararsızım”, “Katılmıyorum” ve “Tamamen Katılmıyorum” şeklinde bir puanlama yapılmıştır. Anket, 5.00 - 3.68 arası *yüksek düzey*, 3.67 - 2.34 arası *orta düzey* ve 2.33 - 1.00 arası *düşük düzey* olarak kabul edilen değerlendirme ölçütlerine göre puanlanmıştır ve motivasyon düzeyi ortalamaları hesaplanmıştır. Bağımsız değişkenler ile motivasyon düzeyi arasındaki ilişkinin analizinde T-Testi ve Tek Faktörlü Varyans Analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Araştırmanın nitel verileri, katılımcılara K1’den K62’ye kodlar verilerek “Niçin Türkçe öğreniyorsunuz?” açık uçlu sorusu ile toplanmıştır. Ancak, açık uçlu soruya tüm katılımcılardan cevap alınamamıştır (N:39). Katılımcıların cevapları Rus dilinden Türkçeye çevrilmiş ve cevaplar betimsel ve içerik analizi tekniği ile işleme alınarak ana ve alt güdüler (motifer) tespit edilmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUMLAR

Belaruslu öğrenenlerin yabancı dil olarak Türkçe öğrenmeye yönelik motivasyon düzeyinin araştırılması ile elde edilen nicel verilerin analizi sonucunda ulaşılan bulgular, tablolar haline dönüştürülüp yorumlanmıştır. Ayrıca katılımcıların demografik bilgilerinden elde edilen cinsiyet, yaş, öğrenme süresi ve öğrenme şekli bağımsız değişkenleri ile yabancı dil olarak Türkçe öğrenmeye yönelik genel motivasyon düzeylerinin ortalama puanı arasındaki anlamlılık düzeyi de hesaplanmıştır. Araştırmanın nitel verileri için sorulmuş olan “Niçin Türkçe öğreniyorsunuz?” açık uçlu sorusuna verilmiş olan cevaplar betimsel ve içerik analizi tekniği ile işlenmiş ve ana güdüler (motifler) ile alt güdüler (motifler) belirlenerek kategori tablosu oluşturulmuş ve yorumlanmıştır.

4.1. Araştırmanın Nicel Bulguları ve Yorumları

Tablo 2. Motivasyon Anketinin Madde Ortalamalarının Dağılımı (N:62)

Maddeler	Madde Alt Boyutu	\bar{X}	ss
<i>Madde 1</i> Türk kültürünü önemsiyorum ve daha fazla bilgi edinmek istiyorum.	Türk Kültürüne İlgi	3.59	1.12
<i>Madde 2</i> Türkçe öğretmenimi sempatik buluyorum.	Olumlu Öğrenme Ortamı	2.46	1.36
<i>Madde 3</i> Türkiye’den Türk arkadaşlar bulmak istiyorum.	Sosyal Olanaklar / Eğitim Olanakları	3.27	1.14
<i>Madde 4</i> Türkçe öğrenmek beni mutlu ediyor.	Türk Kültürüne İlgi	3.83	.926

<i>Madde 5</i> Türkiye'deki hayat tarzı hoşuma gidiyor.	Sosyal Olanaklar / Eğitim Olanakları	3.27	1.11
<i>Madde 6</i> Türkçe bilgilerim temel eğitimimin bir parçasıdır.	Başarı İsteği	3.06	1.60
<i>Madde 7</i> Türkçe sayesinde daha iyi bir meslek şansımın olacağını düşünüyorum.	Başarı İsteği	3.72	1.17
<i>Madde 8</i> Türkçe öğrenmek benim için bir hobidir.	Türk Kültürüne İlgi	3.35	1.33
<i>Madde 9</i> Türkçe öğrendiğim sınıf ortamını seviyorum.	Olumlu Öğrenme Ortamı	2.43	1.20
<i>Madde 10</i> Türkiye'de öğrenim görmek istiyorum.	Sosyal Olanaklar / Eğitim Olanakları	2.62	1.25
<i>Madde 11</i> Türkçe dersleri nadiren sıkıcı geçiyor.	Olumlu Öğrenme Ortamı	2.96	1.18
<i>Madde 12</i> Türkçe dersinde öğrendiklerim daha sonraki sınavlarıma yardımcı oluyor.	Başarı İsteği	2.53	1.35
<i>Madde 13</i> Türkçe sınıfımda birçok iyi arkadaşım var.	Olumlu Öğrenme Ortamı	2.48	1.28
<i>Madde 14</i> Türk dili ve kültürü ilgimi çekiyor.	Türk Kültürüne İlgi	4.04	.948
<i>Madde 15</i> Türkçe sınıfımdaki diğer arkadaşlarımdan daha başarılı olmak istiyorum.	Başarı İsteği	2.48	1.30
<i>Madde 16</i> İleride Türkiye'ye seyahat planlıyorum.	Sosyal Olanaklar / Eğitim Olanakları	4.19	.989
<i>Madde 17</i> Türkçe dersinden iyi bir not / yüksek bir puan almak istiyorum.	Başarı İsteği	2.56	1.39
<i>Madde 18</i> Türkçeyi seviyorum ve bu dili sempatik buluyorum.	Türk Kültürüne İlgi	3.96	1.15
<i>Madde 19</i> Türkçe sınıfımdaki arkadaşlarımla iyi anlaşıyorum.	Olumlu Sınıf Ortamı	2.46	1.25
<i>Madde 20</i> Türklerle daha fazla arkadaşlık ilişkileri kurmak istiyorum.	Sosyal Olanaklar / Eğitim Olanakları	3.64	1.14

* 5.00 - 3.68 arası yüksek düzey, 3.67 - 2.34 arası orta düzey ve 2.33 - 1.00 arası düşük düzey

Belaruslu öğrenenlerin yabancı dil olarak Türkçe öğrenmeye yönelik motivasyon anketine verdikleri cevapların madde ortalamalarının dağılımı incelendiğinde, *yüksek ve orta düzey* motivasyon ortalamaları saptanmıştır. *Düşük düzey* bir motivasyon ortalaması tespit edilmemiştir.

Tablo 2 incelendiğinde, madde 16,14,18,4ve 7'nin *yüksek düzeyde* ortalamalar sahip oldukları tespit edilmiştir.

- Madde 16: “İleride Türkiye’ye seyahat planlıyorum.”
(*Sosyal Olanaklar / Eğitim Olanakları; \bar{x} : 4.19*).
- Madde 14: “Türk dili ve kültürü ilgimi çekiyor.”
(*Türk Kültürüne İlgi; \bar{x} : 4.04*).
- Madde 18: “Türkçeyi seviyorum ve bu dili sempatik buluyorum.”
(*Türk Kültürüne İlgi; \bar{x} : 3.96*).
- Madde 4: “Türkçe öğrenmek beni mutlu ediyor.”
(*Türk Kültürüne İlgi; \bar{x} : 3.83*).
- Madde 7: “Türkçe sayesinde daha iyi bir meslek şansımın olacağını düşünüyorum.”
(*Başarı İsteği; \bar{x} :3.72*).

Yine Tablo 2’de orta düzey ortalamaların dağılımına baktığımızda, madde 20 ve madde 1’in *orta düzeydeki* en yüksek ortalamalar olarak görülmektedirler.

- Madde 20: “Türklerle daha fazla arkadaşlık ilişkileri kurmak istiyorum.”
(*Sosyal Olanaklar / Eğitim Olanakları; \bar{x} :3.64*).
- Madde 1: “Türk kültürünü önemsiyorum ve daha fazla bilgi edinmek istiyorum.”
(*Türk Kültürüne İlgi; \bar{x} :3.59*).

Yüksek ve orta düzey ortalamaya sahip madde dağılımlarına bakıldığında, Belaruslu öğrenenlerin *Türk Kültürüne İlgi* alt boyutuna ilişkin algılarının diğer

boyutlara ilişkin algılarına göre daha yüksek ortalamalara sahip olduğu saptanmıştır.

Belaruslu öğrenenlerin yabancı dil olarak Türkçe öğrenmeye yönelik genel motivasyon ve alt boyutlarına ilişkin ortalama dağılımları Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenmeye Yönelik Genel Motivasyon ve Alt Boyutlarına İlişkin Ortalama Dağılımları (N:62)

Motivasyon düzeyi	\bar{x}	ss
Genel Motivasyon	3.15	.589
Motivasyon 1 – Türk Kültürüne İlgisi	3.76	.762
Motivasyon 2 – Olumlu Öğrenme Ortamı	2.56	.934
Motivasyon 3 – Sosyal Olanaklar / Eğitim Olanakları	3.40	.712
Motivasyon 4 – Başarı İsteği	2.87	.999

* 5.00 – 3.68 arası yüksek düzey, 3.67 – 2.34 arası orta düzey ve 2.33 – 1.00 arası düşük düzey

Katılımcıların yabancı dil olarak Türkçe öğrenmeye yönelik motivasyon düzeyinin genel ortalama puanı $\bar{x} = 3.15$ olarak hesaplanmıştır. Alt boyutların analizinde ise sırasıyla Türk Kültürüne İlgisi $\bar{x} = 3.76$, Olumlu Öğrenme Ortamı $\bar{x} = 2.56$, Sosyal Olanaklar ve Eğitim Olanakları $\bar{x} = 3.40$, Başarı İsteği $\bar{x} = 2.87$ ’dir.

Anketin değerlendirme kriteri doğrultusunda, katılımcıların genel motivasyon düzeyi $\bar{x} = 3.15$ ile *orta düzey* olarak saptanmıştır. Motivasyon alt boyutlarının bulgularına göre ise, $\bar{x} = 3.76$ ile Türk Kültürüne İlgisi *yüksek düzey*, $\bar{x} = 2.56$ ile olumlu sınıf ortamı *orta düzey*, $\bar{x} = 3.40$ ile sosyal olanaklar / eğitim olanakları *orta düzey*, $\bar{x} = 2.87$ ile başarı isteği *orta düzey* bir motivasyon sonucuna varılmıştır. Katılımcıların genel motivasyon ve alt boyutların ilişkin *düşük düzey* bir motivasyon ortalaması tespit edilmemiştir.

Buna göre, Belaruslu öğrenenler yabancı dil olarak Türkçe öğrenmeye yönelik genel motivasyon bağlamında, orta düzey motivasyona sahiptirler. Motivasyon alt

boyutlarını değerlendirdiğimizde ise, en yüksek motivasyon düzeyi *Türk kültürüne ilgi* boyutu iken, en düşük düzey *olumlu öğrenme ortamı* boyutunda saptanmıştır.

4.1.2. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenmeye Yönelik Genel Motivasyon Düzeyi ile Bağımsız Değişkenlere İlişkin Analizler

Belaruslu öğrenenlerin yabancı dil olarak Türkçe öğrenmeye yönelik genel motivasyon düzeyi ile cinsiyet, yaş, öğrenme süresi ve öğrenme şekli bağımsız değişkenlerine ilişkin bağımsız örneklem için T-Testi ve tek faktörlü varyans analizi ANOVA yapılmıştır.

4.1.2.1. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenmeye Yönelik Genel Motivasyon Düzeyi ile Cinsiyet Bağımsız Değişkenine İlişkin T- Testi Sonuçları

Katılımcıların yabancı dil olarak Türkçe öğrenmeye yönelik genel motivasyon düzeyi ortalama puanları ile bağımsız değişken cinsiyet arasındaki farkın anlamlı olup olmadığı konusundaki T- Testi analiz sonuçları aşağıdaki tablolarda verilmiş ve yorumlanmıştır.

Tablo 4. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenmeye Yönelik Genel Motivasyon Düzeyi ile Cinsiyet Değişkenine ilişkin T-Testi Sonuçları

<i>Genel Motivasyon</i>						
Cinsiyet	N	\bar{X}	ss	sd	t	p
Kadın	51	3.10	.584	60	1.447	.153
Erkek	11	3.38	.580			

Tablo 4’te görüldüğü gibi katılımcıların yabancı dil olarak Türkçe öğrenmeye yönelik genel motivasyon düzeyi ortalama puanları kadın için $\bar{X} = 3.10$, erkek için $\bar{X} = 3.38$ ’dir. Cinsiyet ile genel motivasyon düzeyi analiz edildiğinde, genel motivasyon düzeyi açısından cinsiyet değişkeninin anlamlı bir farklılık göstermediği saptanmıştır [$t_{(60)} = 1.447$, $p > .05$]. Bu bulguya göre, cinsiyet açısından Belaruslu kadın ve erkeklerin yabancı dil olarak Türkçe öğrenmeye yönelik benzer motivasyon düzeylerine sahip oldukları saptanmıştır.

4.1.2.2. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenmeye Yönelik Genel Motivasyon Düzeyi ile Yaş Bağımsız Değişkenine İlişkin Ortalamalar ve ANOVA

Sonuçları

Belaruslu öğrenenlerin yabancı dil olarak Türkçe öğrenmeye yönelik yaş bağımsız değişkenine göre hesaplanmış genel motivasyon düzeyi ortalama puanları Tablo 5'te verilmiş ve yorumlanmıştır.

Tablo 5. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenmeye Yönelik Genel Motivasyon Düzeyi ile Yaş Değişkenine İlişkin Ortalamalar

<i>Genel Motivasyon</i>			
Yaş	N	\bar{x}	ss
17-19	10	3.55	.666
20-29	25	3.27	.560
30-39	20	2.82	.444
40- ve üstü	7	3.06	.537
Toplam	62	3.15	.589

* 5.00 - 3.68 arası yüksek düzey, 3.67 - 2.34 arası orta düzey ve 2.33 - 1.00 arası düşük düzey

Tablo 5'e göre yaş bağımsız değişkenine göre *genel motivasyon* düzeyine bakıldığında, 17-19 yaş grubu (\bar{x} : 3.55), 20-29 yaş grubu (\bar{x} : 3.27), 30-39 yaş grubu (\bar{x} : 2.87) ve 40-ve üstü yaş grubu (\bar{x} : 3.06) ortalamalarına ulaşmışlardır. Buna göre *genel motivasyonda* en yüksek motivasyon düzeyine 17-19 yaş grubu sahip iken, en düşük düzey 30-39 yaş grubundadır. Buna göre, 17-19 yaş aralığındaki Belaruslu öğrenenler yabancı dil olarak Türkçe öğrenmeye yönelik en yüksek motivasyon düzeyine ulaşmıştır.

Tablo 6'da yabancı dil olarak Türkçe öğrenmeye yönelik genel motivasyon düzeyi ile yaş bağımsız değişkeni arasındaki farkın anlamlı olup olmadığı konusundaki tek faktörlü varyans analizi (ANOVA) yapılmış ve yorumlanmıştır.

Tablo 6. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenmeye Yönelik Genel Motivasyon Düzeyi ile Yaş Değişkenine İlişkin Bağımsız ANOVA Sonuçları

<i>Motivasyon</i>	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ort.	F	p	Anlamlı Fark
Genel Motivasyon	Gruplar arası	4.144	3	1.381			(17-19) - (30-39)
	Gruplar içi	17.034	58	.294	4.703	.005	(20-29) - (30-39)
	Toplam	21.177	61				

* p < .05

Analiz sonuçları, katılımcıların genel motivasyon düzeyi ile yaş grupları arasında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir [$F_{(3-58)} = 4.703, p < .05$]. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğuna bakıldığında, 17-19 yaş grubunun genel motivasyon düzeyi ($\bar{x} = 3.55$) ile 30-39 yaş grubunun motivasyon ($\bar{x} = 2.82$) düzeyi arasında anlamlı bir fark mevcuttur. Yine 20-29 yaş grubu motivasyon ($\bar{x} = 3.27$) ile 30-39 yaş grubunun motivasyon ($\bar{x} = 2.82$) düzeyi arasında anlamlı farklılık saptanmıştır.

4.1.2.3. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenmeye Yönelik Genel Motivasyon Düzeyi ile Öğrenme Süresi Bağımsız Değişkenine İlişkin Ortalamalar ve ANOVA Sonuçları

Belaruslu öğrenenlerin yabancı dil olarak Türkçe öğrenmeye yönelik öğrenme süresi bağımsız değişkenine göre hesaplanmış genel motivasyon düzeyi ortalama puanları Tablo 7’de verilmiş ve yorumlanmıştır.

Tablo 7. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenmeye Yönelik Genel Motivasyon Düzeyi ile Öğrenme Süresi Değişkenine İlişkin Ortalamalar

Öğrenme Süresi	N	Genel Motivasyon (\bar{x})	ss
1 ay -1 yıl	31	3.10	.535
2 yıl- 5 yıl	22	3.22	.655
6 yıl-9 yıl	4	3.38	.864
10 yıl ve üstü	5	2.93	.404
Toplam	62	3.15	.589

* 5.00 - 3.68 arası yüksek düzey, 3.67 - 2.34 arası orta düzey ve 2.33 - 1.00 arası düşük düzey

Tablo 7'ye göre öğrenme süresi bağımsız değişkenine göre *genel motivasyon* düzeyine bakıldığında, 1ay -1 yıl (\bar{x} : 3.10), 2 yıl- 5 yıl (\bar{x} : 3.22), 6 yıl - 9 yıl (\bar{x} : 3.38) ve 10 yıl ve üstü (\bar{x} : 2.93) ortalamalarına ulaşmışlardır. Buna göre, *genel motivasyonda* öğrenme süresine göre tüm gruplar *orta düzey* bir motivasyona sahiplerdir. En yüksek motivasyon düzeyine 6 yıl - 9 yıl öğrenme süresi sahip iken, en düşük düzey 10 yıl ve üstü öğrenme süresi olarak saptanmıştır. Bu bulgu, 6 yıl - 9 yıl aralığında yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Belaruslu öğrenenlerin daha yüksek motivasyona sahip olduğunu göstermektedir.

Tablo 8'de yabancı dil olarak Türkçe öğrenmeye yönelik genel motivasyon düzeyi ile öğrenme süresi bağımsız değişkeni arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını tespit için tek faktörlü varyans analizi (ANOVA) yapılmış ve yorumlanmıştır.

Tablo 8. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenmeye Yönelik Genel Motivasyon Düzeyi ile Öğrenme Süresi Değişkenine İlişkin Bağımsız ANOVA Sonuçları

<i>Motivasyon</i>	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
	Gruplar arası	.672	3	.224			
Genel Motivasyon	Gruplar içi	20.506	58	.354	.633	.597	-
	Toplam	21.177	61				

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenmeye yönelik motivasyon düzeyleri ile öğrenme süresi bağımsız değişkeni arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını saptamak için yapılan tek faktörlü varyans analizi (ANOVA) sonucuna göre genel motivasyon düzeyinde gruplar arasında anlamlı bir farklılık istatistiksel olarak saptanmamıştır.

4.1.2.4. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenmeye Yönelik Genel Motivasyon Düzeyi ile Öğrenme Şekli Bağımsız Değişkenine İlişkin Ortalamalar ve ANOVA Sonuçları

Belaruslu öğrenenlerin yabancı dil olarak Türkçe öğrenmeye yönelik öğrenme şekli bağımsız değişkenine göre hesaplanmış genel motivasyon düzeyi ortalama puanları Tablo 9'da verilmiş ve yorumlanmıştır.

Tablo 9. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenmeye Yönelik Genel Motivasyon Düzeyi ile Öğrenme Şekli Değişkenine İlişkin Ortalamalar

Öğrenme Şekli	N	Genel Motivasyon (\bar{x})	ss
Üniversite	21	3.47	.571
İnternet	7	2.92	.310
Kurs	20	3.07	.567
Kendi Kendine	14	2.88	.569
Toplam	62	3.15	.589

* 5.00 - 3.68 arası yüksek düzey, 3.67 - 2.34 arası orta düzey ve 2.33 - 1.00 arası düşük düzey

Tablo 9'a göre öğrenme şekli bağımsız değişkenine göre *genel motivasyon* düzeyine bakıldığında, üniversite (\bar{x} :3.47), internet (\bar{x} : 2.92), kurs (\bar{x} : 3.07) ve kendi kendine (\bar{x} :2.88) ortalamalarına ulaşmışlardır. Buna göre *genel motivasyonda* en yüksek motivasyon düzeyine öğrenme şekli olarak *üniversite* sahip iken, en düşük düzey *kendi kendine* olan grubuna aittir. Bu bulgu, Belaruslu öğrenenlerin daha çok üniversite bünyesindeki yabancı dil olarak Türkçe derslerine karşı daha motive ve olumlu olduklarını göstermektedir.

Tablo 10'da yabancı dil olarak Türkçe öğrenmeye yönelik genel motivasyon düzeyleri ile öğrenme şekli bağımsız değişkeni arasındaki farkın anlamlı olup olmadığı konusundaki tek faktörlü varyans analizi (ANOVA) yapılmış ve yorumlanmıştır.

Tablo 10. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenmeye Yönelik Genel Motivasyon Düzeyi ile Öğrenme Şekli Değişkenine İlişkin Bağımsız ANOVA Sonuçları

Motivasyon	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Genel Motivasyon	Gruplar arası	3.731	3	1.244			
	Gruplar içi	17.447	58	.301	4.134	.010	-
	Toplam	21.177	61				

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenmeye yönelik genel motivasyon düzeyleri ile öğrenme şekli bağımsız değişkeni arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını tespit etmek için yapılan tek faktörlü varyans analizi (ANOVA) sonucuna göre, genel motivasyon düzeyinde gruplar arasında anlamlı bir farklılık istatistiksel olarak tespit edilememiştir.

4.2. Araştırmanın Nitel Bulguları ve Yorumları

“Niçin Türkçe öğreniyorsunuz?” açık uçlu sorusuna toplam katılımcılardan (N:62) cevap alınamamıştır. Cevaplayan katılımcı sayısı (N:39) olarak saptanmıştır. Böylece %62.9 cevaplanma oranına ulaşılmıştır. Katılımcıların “Niçin Türkçe öğreniyorsunuz?” sorusuna verdiklerin cevaplar doğrultusunda betimsel ve içerik analizi tekniği ile yabancı dil olarak Türkçe öğrenme güdülerinin “Eğitim ve Sosyal Güdü (Motif)” olarak 2 ana kategoride gruplanabildiği saptanmıştır. Eğitim güdüsü (motifi); *zorunlu ders, dil öğrenme isteği, lisansüstü eğitim isteği* olmak üzere 3 alt kategoriye yerleşmiştir. Sosyal güdü (motif) ise; *evlilik isteği, aile bağlamı, taşınma ve göç isteği, aile bağlamı ve taşınma, iş isteği, iş isteği ve evlilik isteği*, olmak üzere 6 alt kategoriye ayrılmaktadır.

Aşağıda katılımcıların koduna göre verilmiş cevaplar ve ana güdü (motif) grubu ile alt kategorisi Tablo 11’de verilmiştir.

Tablo 11. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenme Güdüleri (Motifleri)

Katılımcı Kodu (N:39)	Soru: <i>Niçin Türkçe öğreniyorsunuz?</i>	Ana Güdüler (Motifler) ve Alt Güdüler (Motifler)
K2	“Kardeşim Türkiye’de yaşıyor, ben de orada yaşamak istiyorum.”	Sosyal Güdü: Aile Bağlamı
K5	“Üniversitede mecbur Türkçe seçtim.”	Eğitim Güdüsü: Zorunlu Ders
K10	“Orta Doğu kültürünü seviyorum. Hayalim, mümkün olduğunca Orta Doğu’nun çok dilini öğrenmek. Türkçe konuşuyorum, şu anda Farsça öğreniyorum, ileride de Arapça öğrenmeyi planlıyorum.”	Eğitim Güdüsü: Dil Öğrenme İsteği
K13	“Kısmet.”	Sosyal Güdü: Evlilik İsteği

K15	“Türk ile evlendim. Aile ve akrabalarla anlaşmak için Türkçe öğrenmek gerekiyor.”	Sosyal GÜdü: Aile Bağlamı
K18	“Çünkü annem orada yaşıyor ve ben sık sık oraya gidiyorum. İleride belki orada yaşayacağım.”	Sosyal GÜdü: Aile Bağlamı
K20	“Kısmet.”	Sosyal GÜdü: Evlilik İsteği
K21	“Çünkü Türkiye'yi, kültürünü ve insanlarını seviyorum. Oraya taşınmayı planlıyorum.”	Sosyal GÜdü: Taşınma ve Göç İsteği
K22	“Türkiye'ye taşınmayı planlıyorum.”	Sosyal GÜdü: Taşınma ve Göç İsteği
K23	“Türk ile evlendim.”	Sosyal GÜdü: Aile Bağlamı
K24	“Türkiye'ye taşınmayı planlıyorum.”	Sosyal GÜdü: Taşınma ve Göç İsteği
K26	“Türkiye'ye taşınmayı planlıyorum.”	Sosyal GÜdü: Taşınma ve Göç İsteği
K27	“Mecburum, çünkü Türk ile evlendim. Ama dilden nefret ediyorum.”	Sosyal GÜdü: Aile Bağlamı
K28	“Türkleri daha iyi anlamak için.”	Eğitim GÜdüsü: Dil Öğrenme İsteği
K29	“Belarus'tan Türkiye'ye taşındım, iletişim kurmak için dil gerekiyor.”	Sosyal GÜdü: Taşınma ve Göç İsteği
K30	“Evlendikten sonra Türkiye'ye taşındım.”	Sosyal GÜdü: Aile Bağlamı
K31	“Belarus'tan Türkiye'ye taşındım, bence İngilizce ya da Rusça yerine Türkçe kullanmalıyız.”	Sosyal GÜdü: Taşınma ve Göç İsteği
K33	“Kocamın akrabalarıyla anlaşmak, Türkiye'ye taşınmak, günlük sorunları çözmek (market, kafe vb.).”	Sosyal GÜdü: Aile Bağlamı
K34	“Belarus'tan Türkiye'ye taşındım.”	Sosyal GÜdü: Taşınma ve Göç İsteği
K35	“Türk ile evlendim, Türkiye'ye taşındım.”	Sosyal GÜdü: Aile Bağlamı ve Taşınma
K36	“Kocamın akrabalarıyla anlaşmak.”	Sosyal GÜdü: Aile Bağlamı

K37	“Kocamın akrabalarıyla anlaşmak, Türkiye’ye taşınmak.”	Sosyal Güdü: Aile Bağlamı ve Taşınma
K38	“Türkiye’ye taşındım, çocuğum var, kreşeye gidiyor. Kreşede ne olduğunu bilmek istiyorum.”	Sosyal Güdü: Aile Bağlamı
K39	“Türkiye’ye taşınmak için.”	Sosyal Güdü: Taşınma ve G İsteği
K40	“Evlilik.”	Sosyal Güdü: Evlilik İsteği
K41	“Türkiye’ye taşınmayı planlıyorum.”	Sosyal Güdü: Taşınma ve G İsteği
K45	“Evlilik.”	Sosyal Güdü: Evlilik İsteği
K46	“Türkiye’ye taşınmayı planlıyorum.”	Sosyal Güdü: Taşınma ve G İsteği
K48	“Türkçeyi anlamak istiyorum.”	Eğitim Güdüsü: Dil Oğrenme İsteği
K49	“Türkiye’de yaşamak istiyorum.”	Sosyal Güdü: Taşınma ve G İsteği
K50	“Fitness ve turizm alanında çalıştığım için bu iş için dil gerekli. Yabancı bir dilin varsa, toplumun parçası olmak daha kolay.”	Sosyal Güdü: İş İsteği
K51	“Kısmet.”	Sosyal Güdü: Evlilik İsteği
K53	“niversitede Türk grubuna zorla atanacağımı bilmiyordum.”	Eğitim Güdüsü: Zorunlu Ders
K56	“Evlilik, kocam da Rusça biliyor, ben de Türkçe bilmek istiyorum.”	Sosyal Güdü: Aile Bağlamı
K57	“Evlilik. Ayrıca Belarus-Türk şirketlerde çalışıyordum.”	Sosyal Güdü: İş İsteği ve Evlilik İsteği
K59	“Evlilik, Türkiye’ye taşınma.”	Sosyal Güdü: Aile Bağlamı ve Taşınma
K60	“İş için, tercüman olmak istiyorum.”	Sosyal Güdü: İş İsteği
K61	“Yabancı dilleri oğrenmeyi seviyorum, pandemi sırasında hobim oldu.”	Eğitim Güdüsü: Dil Oğrenme İsteği
K62	“Türkiye’de yüksek lisans yapmayı planlıyorum.”	Eğitim Güdüsü: Lisansüstü Eğitim İsteği

Katılımcıların açık uçlu soruya verdikleri kişisel ifadeler doğrultusunda saptanmış olan ana ve alt güdülerin (motiflerin) frekans ve yüzde dağılımı Tablo 12’de verilmiştir.

Tablo 12. Güdülerin (Motiflerin) Katılımcı Bazında Frekans ve Yüzde Dağılımı

Ana Güdü: Alt Güdü	Katılımcı Kodu (f)	%
Eğitim Güdüsü: <i>Dil Öğrenme İsteği</i>	(N:4) K10, K28, K48, K61	10.3
Eğitim Güdüsü: <i>Zorunlu Ders</i>	(N:2) K5, K53	5.1
Eğitim Güdüsü: <i>Lisansüstü Eğitim İsteği</i>	(N:1) K62	2.5
Sosyal Güdü: <i>Evlilik İsteği</i>	(N:5) K13, K20, K40, K45, K51	12.9
Sosyal Güdü: <i>Aile Bağlamı</i>	(N:10) K2, K15, K18, K23, K27, K30, K33, K36, K38, K56	25.7
Sosyal Güdü: <i>Taşınma ve Göç İsteği</i>	(N:11) K21, K22, K24, K26, K29, K31, K34, K39, K41, K46, K49	28.3
Sosyal Güdü: <i>Aile Bağlamı ve Taşınma</i>	(N:3) K35, K37, K59	7.6
Sosyal Güdü: <i>İş İsteği</i>	(N:2) K50, K60	5.1
Sosyal Güdü: <i>İş İsteği ve Evlilik İsteği</i>	(N:1) K57	2.5
Toplam	39	100

Tablo 12 incelendiğinde, Eğitim ve Sosyal ana güdülerini (motifleri) incelendiğinde, Eğitim ana güdüsü (motifi) olarak belirlenmiş ifadeler %18 (N: 7) iken Sosyal ana güdüsü (motifi) için belirlenmiş ifadelerin yoğunluğu %82’dir (N: 32). Buna göre Belaruslu öğrenenlerin, yabancı dil olarak Türkçe öğrenmeye ilişkin daha çok

Sosyal güdülere (motiflere) sahip oldukları görülmektedir. Sosyal ana güdüsü (motifi) altında yer alan alt güdülere (motiflere) bakıldığında, “*Taşınma ve Göç İsteği*” %28.3 (N: 11) ile en yoğun güdü (motif) olarak tespit edilmiştir. “*Aile Bağlamı*” alt güdüsü (motifi) de %25.7 (N: 10) ile katılımcıların ifadelerinde yer almaktadır. “*Evlilik İsteği*” alt güdüsü (motifi) ise %12.9 (N: 5), “*Aile Bağlamı ve Taşınma*” %7.6 (N: 3), “*İş İsteği*” %5.1 (N:2) ve “*İş İsteği ve Evlilik*” %2.5 (N:1) olarak dağılım göstermektedir. Eğitim ana güdüsünün (motifinin) alt güdülerinde (motiflerinde) ise, “*Dil Öğrenme İsteği*” %10.3 (N: 4), “*Zorunlu Ders*” %5.1 (N: 2) ve “*Lisansüstü Eğitim İsteği*” %2.5 (N: 1) olarak saptanmıştır.

Belaruslu öğrenenlerin yabancı dil olarak Türkçe öğrenmeye ilişkin ana güdülere (motiflere) bakıldığında, daha çok sosyal ana güdüsü için belirlenmiş ifadelerin yoğunluğu görülmektedir. Belaruslu öğrenenlerin, yabancı dil olarak Türkçe öğrenmeye ilişkin daha çok *Sosyal* güdülere (motiflere) sahip oldukları ve sosyal ana güdünün (motifin) alt güdüsü (motifi) olan *Taşınma ve Göç İsteği* en yoğun saptanan güdü (motif) olmuştur. Yine en yoğun *Aile Bağlamı* alt güdüsünde (motifinde) de oldukça etkili olduğu görülmektedir.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Güdü (motif) ve motivasyon kavramları yabancı bir dili öğrenme süreçlerinde önemli koşullardan biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Öğrenenlerin güdülerinin (motiflerinin), yani onları hedef yabancı dili öğrenmeye sevk eden hareket sebeplerinin neler olduğunu bilmek hem öğreticinin süreci planlaması için hem de öğrenme sürecinin başarısı için önemli bir bilgidir. Bu araştırma, Belaruslu öğrenenlerin yabancı dil olarak Türkçe öğrenmelerine ilişkin güdü (motif) ve motivasyonlarını saptamaya çalışmıştır. Araştırmada nicel verilerin yanı sıra nitel veriler de toplanarak daha fazla çıkarım yapılmaya çalışılmıştır.

Araştırmanın nicel bulgularına baktığımızda, Belaruslu öğrenenlerin yabancı dil olarak Türkçe öğrenmeye yönelik *orta düzey* ($\bar{x} = 3.15$) motivasyona sahiptirler. Motivasyon alt boyutlarını değerlendirdiğimizde ise, yüksek motivasyon düzeyine *Türk Kültürüne İlgisi* ($\bar{x} = 3.76$) alt boyutu sahip olmuştur. Ardından *Sosyal Olanaklar ve Eğitim Olanakları* ($\bar{x} = 3.40$), *Başarı İsteği* ($\bar{x} = 2.87$) orta düzey motivasyon olarak saptanmıştır. En düşük orta motivasyon düzeyi *Olumlu Öğrenme Ortamı* ($\bar{x} = 2.56$) boyutunda saptanmıştır. Belaruslu öğrenenlerin yabancı dil olarak Türkçe öğrenmeye yönelik *düşük düzey* bir motivasyon düzeyi ortalaması tespit edilmemiştir. Bu sonuç, Belaruslu öğrenenlerin yabancı dil olarak Türkçe öğrenme konusunda optimal bir motivasyona sahip olduklarını göstermektedir. Özellikle *Türk Kültürüne İlgisi* motivasyon alt boyutundaki yüksek düzey yabancı dil öğrenme süreci için önemli bir boyuttur. Yabancı dil öğrenen bir kişinin hedef dilin kültürüne ilgi duyması öğrenme başarısı açısından önem arz etmektedir.

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenmeye yönelik genel motivasyon düzeyi ile cinsiyet bağımsız değişkenine ilişkin bulgulara baktığımızda, cinsiyet ile genel motivasyon

düzeyi analiz edildiğinde, genel motivasyon düzeyi açısından cinsiyet değişkeninin anlamlı bir farklılık göstermediği saptanmıştır. Bu bulgu, cinsiyet açısından Belaruslu kadın ve erkeklerin yabancı dil olarak Türkçe öğrenmeye yönelik benzer motivasyon düzeylerine sahip oldukları saptanmıştır.

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenmeye yönelik genel motivasyon düzeyi ile yaş bağımsız değişkeni ortalamalarında en yüksek motivasyon düzeyinin 17-19 yaş grubunda tespit edilirken, en düşük düzey 30-39 yaş grubundadır. Buna göre, 17-19 yaş aralığındaki Belaruslu öğrenenler yabancı dil olarak Türkçe öğrenmeye yönelik en yüksek motivasyon düzeyine ulaşmıştır. Yaş grupları arasında farklılığa baktığımızda ise, 17-19 yaş grubunun genel motivasyon düzeyi ile 30-39 yaş grubunun motivasyon düzeyi arasında anlamlı bir fark mevcuttur. Yine 20-29 yaş grubu motivasyon ile 30-39 yaş grubunun motivasyon düzeyi arasında anlamlı farklılık saptanmıştır.

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenmeye yönelik genel motivasyon düzeyi ile öğrenme süresi bağımsız değişkeni bulguları, öğrenme süresine göre tüm gruplarda *orta düzey* bir motivasyona düzeyini göstermektedir. En yüksek motivasyon düzeyine 6 yıl - 9 yıl öğrenme süresi sahip iken, en düşük düzey 10 yıl ve üstü öğrenme süresi olarak saptanmıştır. Bu bulgu, 6 yıl - 9 yıl aralığında yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Belaruslu öğrenenlerin daha yüksek motivasyona sahip olduğunu göstermektedir. Ancak, öğrenme süresi ile genel motivasyon düzeyinde gruplar arasında anlamlı bir farklılık istatistiksel olarak saptanmamıştır.

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenmeye yönelik genel motivasyon düzeyi ile öğrenme şekli bağımsız değişkeni sonuçlarına göre en yüksek motivasyon düzeyine öğrenme şekli olarak *üniversite* sahip iken, en düşük düzey *kendi kendine* olan grubuna aittir. Bu bulgu, Belaruslu öğrenenlerin daha çok üniversite bünyesindeki yabancı dil olarak Türkçe derslerine karşı daha motive ve olumlu olduklarını göstermektedir. Ancak, genel motivasyon düzeyinde gruplar arasında anlamlı bir farklılık istatistiksel olarak tespit edilememiştir.

Araştırmanın nitel bulgularını değerlendirdiğimizde, Belaruslu öğrenenlerin oluşturduğu katılımcıların çoğunun (N:39) “Niçin Türkçe öğreniyorsunuz?”

sorusuna verdiklerin cevaplar doğrultusunda betimsel ve içerik analizi tekniği ile yabancı dil olarak Türkçe öğrenme güdülerinin (motiflerinin) “Eğitim ve Sosyal Güdü (Motif)” olarak 2 ana kategoride gruplanabildiği saptanmıştır. Eğitim güdüsü (motifi); *zorunlu ders, dil öğrenme isteği, lisansüstü eğitim isteği* olmak üzere 3 alt kategoriye yerleşmiştir. Sosyal güdü (motif) ise; *evlilik isteği, aile bağlamı, taşınma ve göç isteği, aile bağlamı ve taşınma, iş isteği, iş isteği ve evlilik isteği*, olmak üzere 6 alt kategoriye ayrılmıştır.

Belaruslu öğrenenlerin yabancı dil olarak Türkçe öğrenmeye ilişkin ana güdülerine (motiflerine) bakıldığında, eğitim ana güdüsü (motifi) ifadelerine kıyasla Sosyal ana güdüsü (motifi) için belirlenmiş ifadelerin yoğunluğu göze çarpmaktadır. Bu bulgu, Belaruslu öğrenenlerin, yabancı dil olarak Türkçe öğrenmeye ilişkin daha çok *Sosyal* güdülere (motiflere) sahip oldukları görülmektedir. Sosyal ana güdüsünün (motifinin) alt güdüsü (motifi) olan *Taşınma ve Göç İsteği* ifadelerde en yoğun tespit edilen güdü (motif) olmuştur. Ardından en yoğun olan *Aile Bağlamı* alt güdüsünün (motifinin) de yabancı dil olarak Türkçe öğrenme güdüsü (motifi) olarak oldukça etkili olduğu görülmektedir. Sosyal ana güdüsü (motifi) kapsamında ortaya çıkmış diğer güdüler (motifler) ise; *Evlilik İsteği, Aile Bağlamı ve Taşınma, İş İsteği* ile *İş İsteği ve Evlilik* olarak belirlenmiştir. Eğitim ana güdüsü (motifi) açısından bakıldığında, en yüksek alt güdü (motif) *Dil Öğrenme İsteği* olarak saptanmıştır. Diğer tespit edilen güdüler (motifler) ise; *Zorunlu Ders* ve *Lisansüstü Eğitim İsteği* dir.

Alan yazında bu çalışmanın ana ve alt güdülere (motifleri) ile kesişim gösteren araştırmalara rastlanmıştır. Eğitim ana güdüsü (motifi) ve alt güdülere (motifleri) açısından değerlendirildiğinde, dil öğrenme isteği alt güdüsü (motifi); Akarçay (2021) farklı dilleri öğrenmek, Orhan (2019) başka dil öğrenme ihtiyacı ve Çalışkan ve Bayraktar (2012) yeni bir dil öğrenmek güdülere (motifleri) ile örtüşmektedir.

Lisansüstü eğitim isteği alt güdüsü (motifi) ile benzerlik gösteren çalışma sonuçlarına baktığımızda; Yiğit (2021) Türkiye’de okumak, Akarçay (2021) Türkiye’de eğitim almak, Minhaj (2021) yükseköğretim kurumlarında eğitim almak isteği, Farzan (2019) eğitim ve gelişim imkânı, Orhan (2019) eğitim imkânı, Balaban (2014) eğitim, Jilta (2016) eğitim imkânı, Boylu ve Çangal (2014) eğitim

imkânı, Çalışkan ve Çangal (2013) eğitim imkânı, Çalışkan ve Bayraktar (2012) öğrenim görmek olarak belirlenmiştir. Bu çalışmanın eğitim ana güdüsüne (motifine) bağlı belirlenmiş olan “zorunlu ders” güdüsüne (motifine) alan yazındaki çalışmalarda rastlanmamıştır.

Bu çalışmada saptanmış olan sosyal ana güdüsü (motifi) kapsamında ise; alt güdülerden (motiflerden) evlilik isteği güdüsü Tok ve Yığın’ın (2013) çalışmasında rastlanırken, bu çalışmada ortaya çıkarılmış olan iş isteği ve evlilik isteği güdüsünün (motifinin) bir arada olduğu bir güdü (motif) alan yazında mevcut değildir.

Çalışmanın Aile bağlamı güdüsü (motifi) Akarçay’ın (2021) Türk olan yakınlarıyla iletişim kurabilmek güdüsü ile benzerlik göstermektedir. Taşınma ve göç isteği alt güdüsü (motifi) ise Farzan’ın (2019) belirlediği göç ve yolculuk yapma güdüsü (motifi) ile benzerlik göstermektedir. Ancak bu çalışmada birlikte belirlenmiş olan “aile bağlamı ve taşınma” güdüsüne (motifine) alan yazında rastlanmamıştır.

Yine sosyal ana güdüsü (motifi) bağlamında belirlenmiş olan iş isteği alt güdüsü (motifi); Yiğit (2021) Türkiye’de kariyer yapmak, Akarçay (2021) Türkiye’de çalışmak, Minhaj (2021) iş ve kariyer, Farzan (2019) iş ve ticaret imkânı, Orhan (2019) iş imkânı, ticaret yapma ihtiyacı, Gürbüz ve Güleç (2016) iş güdüsü, Balaban (2014) iş bulabilmek, Jilta (2016) ticaret yapma ve iş imkânı, Tok ve Yığın (2013) iş ve kariyer, Boylu ve Çangal (2014) iş imkânı ile ticaret yapmak, Çalışkan ve Çangal (2013) ticaret ve iş imkânı ve Çalışkan ve Bayraktar (2012) iş bulmak/işte kullanmak olarak tespit edilmiş olan güdüler (motifler) ile örtüşmektedir.

Sosyal alt güdülerinden (motiflerden) *Evlilik İsteği* güdüsü alan yazında Deniz ve Özgür (2013)’ün Rus kadınların daha iyi bir yaşama ulaşma isteği evlilik göçüne motive edildiği sonucu ile örtüşmektedir.

Özetle, Belaruslu öğrenenlerin yabancı dil olarak Türkçe öğrenmeye yönelik güdülerinin (motiflerinin) daha çok sosyal ana güdünün alt güdüleri olarak

belirlenen “*Taşınma ve Göç İsteği*” ile “*Aile Bağlamı*” güdülerinde toplandığı saptanmıştır.

Yabancı dil öğretimi alanının motivasyon yönelimleri açısından bulgular değerlendirildiğinde, *bütünleşme*, *araçsal* ve *seyahat güdülleri* Belaruslu öğrenenlerde ortaya çıkmıştır. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenmeye yönelik motivasyon anketinin *Türk kültürüne ilgi* alt boyutunda yüksek ortalamaya ulaşarak Belaruslu öğrenenlerin, yabancı dil olarak Türkçe öğrenme süreçlerinde Türk kültürüne ilgi duydukları ve böylece *bütünleşme* yönelimine sahip oldukları söylenebilir. *Araçsal* yönelim açısından bakıldığında, Belaruslu öğrenenlerin yabancı dil olarak Türkçeyi pragmatik nedenlerle araç olması için öğrendikleri *iş isteği* güdüsü (motifi) ile ortaya çıkmıştır. Hedef dilin konuşulduğu ülkeye seyahat hedefi olan *seyahat* yönelimini ise, *taşınma ve göç isteği* güdüsünde (motifinde) görülmektedir.

Bu araştırmanın sonuçlarına göre, Belaruslu öğrenenlerin yabancı dil olarak Türkçe öğrenmeye yönelik güdü (motif) ve motivasyonların belirlenmesi ile ortaya çıkan boyutlara bakıldığında, Belaruslu öğrenenlerin *Türk kültürüne ve diline* karşı olumlu ve istekli oldukları görülmektedir. Ortaya çıkan güdülere motiflere baktığımızda, *taşınmak ve göç etmek* gibi isteklerinin olduğu ama aynı zamanda hali hazırda Türkiye ile *aile bağları* vesilesiyle de *Türk dilini öğrenme arzusu* içinde oldukları anlaşılmaktadır. Ancak çıkan sonuçlara bakıldığında, *öğrenme ortamı imkânı* konusunda hem Belarus'ta hem de Türkiye'de sınırlı olanakların olduğu da ortaya çıkmaktadır. Anlaşıldığı üzere Belarus'ta üniversite bağlamında en fazla verim alınmaktadır. Kendi kendine öğrenme, kurs, internet ortamı gibi bağlamlarda da yeteri kadar motive edici imkânlara sahip olmadıkları görülmektedir. Belarusluların yabancı dil olarak Türkçeye karşı güdü (motif) ve motivasyonlarından hareketle hem Belarus'ta hem de Türkiye'de yaşayan Belaruslu öğrenenler için daha fazla kurumsal ve dijital öğrenme ortamlarının oluşturulması konusunda belli çalışmaların yapılması ile var olan Türkçe öğrenmeye yönelik bu olumlu tutum ve motivasyonun daha fazla geliştirilmesi sağlanabilir.

Bu araştırmanın sonuçlarına göre Belarus'ta yabancı dil olarak Türkçe öğretimi için önerilebilecek hususlara aşağıda değinilmiştir.

Belarus ve Türkiye arasındaki ilişkiler gittikçe gelişmektedir. Türkiye, Belarus'un bağımsızlığını tanıyan dünyadaki ilk ülke olmuştur. Türkiye, Belarus için büyük potansiyele sahip bir ülkedir. İki ülke yeni ortaklar bulmaya ve ticari-ekonomik bağların gelişmesine önem vermektedir. Türkiye, Belarus için sadece ekonomik bir ortak değil, aynı zamanda yatırım ve teknoloji kaynağıdır. Türk iş insanları Belarus sanayisine, inşaatına ve hizmet sektörüne yatırım yapmaktadır. Bu bağlamda, Belarus'ta yabancı dil olarak Türkçe derslerinin sunulması ve Belaruslu bireylerin Türkçeyi daha fazla öğrenmeyi istemesi, yukarıda bahsedilen çeşitli ortaklıkların gelişimine olumlu katkı sağlayacaktır.

Araştırmanın sonuçlarına göre, katılımcıların Türkçe öğrenmesinde en önemli güdü (motif) *Türk Kültürüne İlgidir*. Belarus'ta her yıl Türk kültürüne ve diline ilgi artmaktadır. Türkiye'yi ziyaret eden Belaruslu turist sayısı her yıl artmaktadır. Fakat bu ilgiye rağmen Belarus'ta yeterince yabancı dil olarak Türkçe öğrenme imkânı mevcut değildir. Belarus'ta az sayıda üniversitede Türkçe bölümü vardır. Türkçe bölümü olan çoğu üniversitede Türkçe ikinci veya üçüncü dil olarak öğrenilmektedir. Akademik düzeyinde Türkçe öğrenmek isteyenler ise, özel kurslarda bu imkânı bulamamaktadırlar. Özel kursları bitirdikten sonra aldıkları sertifika veya diploma uluslararası düzeyde de geçerli olmaması da önemli bir sorundur. Başarılı bir şekilde Türkçe öğrenmiş ama geçerli diploması olmayan kişi iş konusunda sıkıntı yaşamaktadır. Bu bağlamda Belaruslu öğrenenlere daha fazla ve daha geçerli Türkçe öğrenme fırsatı sağlamak için Belarus'un başkenti Minsk'te *Yunus Emre Enstitüsü* açılması önerilmektedir. Böylece, bu araştırmanın bulgularına göre, yüksek olan Türk diline ve kültürüne olan ilginin mevcut oluşu nedeniyle, Belarus'ta başarılı ve planlı Türkçe öğretimi çalışmaları yapılabileceği ön görülmektedir.

Bununla birlikte Belarus'taki üniversitelerde mevcut Türkçe bölümlerinde eğitim planının gözden geçirilmesi gerekmektedir. İlk olarak üniversitelerdeki Türkçe bölümlerinde etkili ve verimli bir öğretim için, Türkiye'den görevli olarak gelen

öğretmenlerin temel düzeyde Rusça bilmesi önem arz etmektedir. Ancak, bu şekilde öğrenciler ile öğretmen arasında iletişim sorunları yaşanmayarak, Türkçeyi ana dili olarak konuşan öğretmenle olumlu bir bağ kuracak ve motivasyonu yükselecektir. Söz konusu öğretmen aynı zaman kültür aktarımı da yapacağından daha etkili ve nitelikli öğrenme süreçleri geçirilmesi olasıdır.

Çalışmanın sonuçlarına göre, katılımcıların bazıları Türkiye’de eğitime devam etmeyi planlamaktadır. Türkiye’de lisans veya yüksek lisans okumak isteyenler Türkiye Bursları programına başvuru yapma imkânı bulabilmektedir. Söz konusu programa, Belaruslu olan ve her bölümde okuyan öğrenciler başvurabilmektedir. Bu başvuru için Türkçe bilme şartı da mevcut değildir. Bu durumda, Belarus’ta özellikle Türkçe bile Türkoloji mezunlarının Türkiye’de akademik eğitim motivasyonu ve okuma isteği olmasına rağmen yeterince burs desteği alamamaktadırlar. Bu kapsamda, Türkiye Bursları için seçim sürecinde Türkoloji mezunları ve Türkçe bilenlere öncelik tanınması önem arz etmektedir.

Öte yandan Belarus’ta kendi imkânlarıyla Türkiye’de eğitim almak isteyenler için belge hazırlama, başvuru yapma ve vize işlemleri yapacak bir destek ofisi açılabilir. Böyle ofisler, Rusya’da bulunmaktadır. Türkiye gitmeden önce de bu ofisler, aracılığı ile öğrencinin başlangıç veya orta düzeyde Türkçe öğreneceği özel Türkçe kursları ile iş birliği içinde çalışabilir ve bu şekilde Türkçenin temellerini atarak, Türkiye’de sorunların çözmesi kolaylaşabilir.

KAYNAKÇA

- Abubakari A (2016) Türkçe öğrenen yabancı öğrencilerle İngilizce öğrenen Türk öğrencilerin motivasyon durumlarının karşılaştırılması. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitimde Psikolojik Hizmetler Anabilim Dalı, Ankara.
- Acat MB, Demiral S (2002) Türkiye`de yabancı dil öğreniminde motivasyon kaynakları ve sorunları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi* 31(31): 312-329.
- Akarçay A (2021) Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenen Öğrencilerin Dil İhtiyaç Analizi: Tömer Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı, Antalya.
- Apeltauer E (1997) Grundlagen des Erst-und Fremdsprachenerwerbs. Eine Einführung. Fernstudieneinheit 15 (Langenscheidt, Kassel).
- Balaban A (2014) Arnavutluk'ta Türkçe öğretimi ve Arnavutların Türkçe öğrenme sebepleri. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi* 7(33): 625-634.
- Balcı Ö, Çolak F, Ekizer FN (2017) *Her Yönüyle Yabancı Dil Üzerine Araştırmalar*. <https://docplayer.biz.tr/108423042-Her-yonuyle-yabanci-dil-uzerine-arastirmalar-editorler-yrd-doc-dr-ozgul-balci-okt-fatih-colak-dr-feyza-nur-ekizer.html> (15 Ocak 2022).
- Başar U, Akbulut E (2016) Yabancılara Türkçe öğretiminde öğrenen ihtiyaçlarının belirlenmesi: Yunus Emre Enstitüsü Tiflis Türk Kültür Merkezi örneği. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi* 5(2): 1005-1020.
- Biçer N (2015) Yabancılara Türkçe öğretiminde motivasyona ilişkin öğrenci görüşleri ve sınıf içi gözlemler. *Ana Dili Eğitimi Dergisi* 4(1): 84-99.
- Boylu E, Çangal Ö (2014) Yabancılara Türkçe öğretiminde dil ihtiyaç analizi: İran örneği. *International Journal of Language Academy* 2(4): 127-151.
- Bulut S (2006) İlköğretim II. Kademe öğrencilerinin matematik dersinde kullandıkları öğrenme stratejileri ve başarı güdülleri. Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı, Edirne.

- Büyükikiz K (2014) Yabancılara Türkçe öğretimi alanında hazırlanan lisansüstü tezler üzerine bir inceleme. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 11(25): 203-213.
- Clément R, Kruidenier B G (1983) Orientations in second language acquisition : I. The effects of ethnicity, milieu, and target language on their emergence. *Language Learning* 33(3): 273-291.
- Çalışkan N, Bayraktar S (2012) Yabancılara Türkçe öğretimi konusunda bir ihtiyaç analizi: Kahire Yunus Emre Türk Kültür Merkezi örneği. *VII. Uluslararası Türk Dil Kurultayı*, Ankara, 24-28 Eylül.
- Çalışkan N, Çangal Ö (2013) Yabancılara Türkçe öğretiminde dil ihtiyaç analizi: Bosna-Hersek örneği. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 13(2): 310-334.
- Çam S, Serindağ E, İşigüzel B (2010) Almancanın öğrenilmesine yönelik motivasyon anketi'nin Türkçe'ye uyarlama, geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19 (2): 302-312.
- Çelik N, İpek S (2019) Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde dil ihtiyaç analizi: Polonya örneği. *Aydın Tömer Dil Dergisi* 4(2): 101-136.
- Deci E (1975) *Intrinsic motivation* (Plenum Press, New York).
- Deci E, Ryan R M (1985) *Intrinsic motivation and self-determination in human Behaviour* (Plenum Press, New York).
- Demirtaş S (2005) Çalışma yaşamında motivasyonun önemi ve teşvik araçlarının yeri. Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Ana Bilim Dalı, İstanbul.
- Deliktaş A (2019) Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde dil ihtiyaç analizi: İstanbul örneği. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Bilim Dalı, İstanbul.
- Deniz A, Özgür EM (2013) Antalya'daki Rus gelinler: Göçten evliliğe, evlilikten göçe. *Sosyoloji Dergisi* 3(27): 151-175.
- Dilekmen M, Şükrü ADA (2005) Öğrenmede güdülenme. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi* (11): 113-123.
- Dolunay SK (2005) Türkiye ve dünyadaki Türkçe öğretim merkezleri ve Türkoloji bölümleri üzerine bir değerlendirme. *XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi*. Denizli, 28-30 Eylül.

- Ehsanullah F (2019) Afganistan'da Türkçe öğrenen öğrencilere yönelik dil ihtiyaç analizi. Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı, Yabancılar İçin Türkçe Eğitimi Bilim Dalı, Sakarya.
- Emiroğlu Ö (2016) Polonya’da Türkçe öğretiminin tarihî gelişimi. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten* 64(2): 203-214.
- Euroradio.fm (2011). *За 2 тысячи долларов жители Турции едут в Беларусь учить русский язык*. [https://euroradio.fm/ru/report/za-2-tysyachi-dollarov-zhiteli-turcii-edut-v-belarus-uchit-russkiy-yazyk-7633](https://euroradio.fm/ru/report/za-2-tysyachi-dollarov-zhiteli-turcii-edut-v-belarus-uchit-russkiy-yazyk) (7 Kasım 2021).
- Farzan E. (2019). Afganistan’da Türkçe Öğrenen Öğrencilere Yönelik Dil İhtiyaç Analizi. Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Fitnat K (2019) Kültürel öğeler açısından yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kaynak incelemesi: Türkçeye Yolculuk B1-B2 ve Altay Türkçe Öğreniyorum B1-B2 örnekleri. Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı, Yabancılar İçin Türkçe Eğitimi Bilim Dalı, Sakarya.
- FPS Research Center (2010). *Турецкий язык как элемент сотрудничества Беларуси и Турции в сфере образования*. <http://forsecurity.org/tureckiy-yazyk-kak-element-sotrudnichestva-belarusi-i-turcii-v-sfere-obrazovaniya> (12 Eylül 2021).
- Friedrich G, Preiss G (2002) Neurodidaktik: Lehren mit Köpfchen, *Gehirn & Geist*, 02 (4), 64-70.
- Gardner R C, Lambert W E (1972) Attitudes and motivation in second language learning. (Rowley, MA: Newbury House).
- Göçer A, Moğul S (2011) Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi ile ilgili çalışmalara genel bir bakış. *Electronic Turkish Studies* 6(3): 797-810.
- Göçer A, Tabak AGG, Coşkun A (2012) Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi kaynakçası. *Türklük Bilimi Araştırmaları* 32: 73-126.
- Güner F, Kartal E (2021) Fransa’daki Üniversite Öğrencilerinin Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenme Nedenleri. *Litera: Journal of Language, Literature and Culture Studies* 31 (1): 371-394.
- Gürbüz R, Güleç İ (2016) Türkiye’de Eğitim Gören Yabancı Öğrencilerin Türkçeye İlişkin Görüşleri: Sakarya Üniversitesi Örneği. *Sakarya University Journal of Education* 6 (2): 141-153.

- Hartinger A, Fölling-Albers M (2002) Schüler Motivieren und Interessieren. Ergebnisse aus der Forschung Anregungen für die Praxis, Bad Heilbrunn (Verlag Julius Klinkhardt).
- İbili Z (2015) Selanik Aristoteles Üniversitesindeki öğrencilerin yabancı dil olarak Türkçeyi öğrenmeye karşı tutum ve motivasyonlarının araştırılması. Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı, Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretimi Bilim Dalı, Çanakkale.
- İşigüzel B (2013) Almanca öğretmen adaylarının Alman diline yönelik motivasyon düzeylerinin saptanması. *Electronic Turkish Studies*, 8 (12): 607-614.
- Jilta G (2016) Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde öğrenene yönelik dil ihtiyaç analizi: Kosova örneği. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yabancı Dil Olarak Türkçe Bilim Dalı, İstanbul.
- Kavi E (2019) Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin motivasyonları. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Anabilim Dalı, İstanbul.
- Kayacan E (2020) *Motivasyon Teoriler ve Uygulamalar* (Ekin Yayınevi).
- Khomeniuk A (2020) Ukrayna’da yabancı dil olarak Türkçe Öğretimi ve karşılaşılan sorunlar üzerine bir inceleme. *Uluslararası Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Dergisi* 3 (1): 5-20.
- Koçer Ö (2013) Program geliştirmenin ilk basamağı: yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde ihtiyaç ve durum analizi. *Education and Science* 38 (169): 159-174.
- Kuşçu (2014)’nın “Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Öğretmen Bilişi ve Öğrenci İnanışları. *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Yabancı Dil Olarak Türkçe Araştırmaları Dergisi* 1 (1):111-120.
- Magos, Georgopapadaku K (2021) “Why do you learn Turkish, Maria?”. Researching the Greek citizens’ motives and difficulties in learning Turkish as foreign language. *The Journal of Language Teaching and Learning* 11(1): 40-52.
- Mihnaj M (2021) Yabancı dil olarak ve ikinci dil olarak Türkçe öğretiminin ihtiyaç analizi: Hindistan örneği. Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Türkiyat Araştırmaları Anabilim Dalı, Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Doktora Programı, Ankara.

- Mitt (2019). *Русский язык занял 8 место в рейтинге самых популярных мировых языков.* <https://mitt.ru/Stati/russian-top> (22 Şubat 2021)
- Nihal K (2019) Yabancılara Türkçe öğretimi kitap setlerinde dil bilgisi öğretimi. Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, Kırıkkale.
- Orhan D (2019) İsveç'te yabancı dil olarak Türkçe öğrenen yetişkinlerin dil ihtiyaçları analizi. Yüksek Lisans Tezi, Başkent Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı, Ankara.
- Özçalışan H (2012) Yüksek öğrenim öğrencilerinin İngilizceyi öğrenme motivasyonları. Yüksek Lisans Tezi, Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Afyonkarahisar.
- Phutkaradze M (2018) Düzensiz Göçmenlerin Dil İhtiyaç Analizi ve Bir Program Önerisi. Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı, Türkçe Eğitimi Bilim Dalı, Sakarya.
- Sayar E (2019) Yabancı dil olarak Türkçe öğrenme nedenlerine yönelik bir ihtiyaç analizi: Cibuti örneği. *Hacettepe Üniversitesi Yabancı Dil Olarak Türkçe Araştırmaları Dergisi* 5: 95-108.
- Schlak T, Banze K, Haida J, Kilinc T, Kirchner K, Yilmaz T (2002) Die Motivation von DaF-Lernenden an Sprachlehr institutionen im Bielefelder Raum: Projektbeschreibung und erste Ergebnisse. *ZIF* 7 (2): 1-23.
- Schwerdtfeger I C (1997) Der Unterricht Deutsch als Fremdsprache: Auf der Suche nach den verlorenen Emotionen. *Info DaF* 24 (5): 587-606.
- Schwerdtfeger I C (2001) Gruppenarbeit und innere Differenzierung, Fernstudieneinheit 29. (Langenscheidt, Berlin).
- Tok M, Yığın M (2013) Yabancı uyruklu öğrencilerin Türkçe öğrenme nedenlerine ilişkin bir durum çalışması. *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi* 2(8): 132-147
- TÖMER (2022). *Hakkımızda.* <http://tomer.ankara.edu.tr/hakkimizda> (22 Eylül 2021).
- Tuncer M, Akmeççe AE (2018) Lise öğrencilerinin İngilizce dersine yönelik motivasyon durumları. *Electronic Journal of Education Sciences* 7(14): 197-207.
- Tunçel H (2015) The relationship between self-confidence and learning Turkish as a foreign language. *Educational research and reviews* 10(18): 2575-2589.

- Tüm G (2012) Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenen Belaruslu Öğrencilerin Türkçede Yaptıkları Hataların Nedenleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (H. U. Journal of Education)* 42: 418-429.
- Türkiye Bursları (2020). *Yıllık Raporu*. <https://storagetbbsweb.blob.core.windows.net/tbbsweb/Page/About/TB-Rapor-2020.pdf> (27 Aralık 2021).
- Usta İ (2019) Uzaktan tezsiz yüksek lisans programlarının tercih gerekçelerinin incelenmesi. *GEFAD / GUJGEF* 39(2): 817-841.
- Ünal D (2017) Ana Dili Almanca Olan Erasmus Öğrencilerinin Türkçe Öğrenmeye Yönelik Deneyimlerinin ve Yaklaşımlarının İncelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları (HÜTAD)* (26): 293-328.
- Vatansever Bayraktar H (2015) Sınıf yönetiminde öğrenci motivasyonu ve motivasyonu etkileyen etmenler. *Electronic Turkish Studies*, 10(3): 1079-1100.
- Vester F (1975) Denken, Lernen, Vergessen. Was geht in unserem Kopf vor, wie lernt das Gehirn, und wann lässt es uns im Stich? (Deutscher Taschenbuch Verlag, Stuttgart).
- Yağcı G (2017) Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri: Belarus Örneği. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı – Belleten* 65 (1): 191-199.
- Yıldız FU, Ramanenkava A (2020) Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde dil ihtiyaçlarının belirlenmesi: Belarus örneği. *Journal of Language Education and Research* 6(2): 531-559.
- Yıldız Ü (2015) Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Bağlamında Türk Dili ve Kültürü Merkezlerinin İşlevselliği. *Electronic Turkish Studies* 10(4): 983-1002.
- Yıldız Ü, Sertoğlu G (2019a) Türkiye’de yaşayan yerleşik yabancıların yabancı dil olarak Türkçeye İlişkin Görüşleri. *Turkish Studies - Educational Sciences* 14(4):1995-2011.
- Yıldız Ü, Sertoğlu G (2019b) Rusça konuşan ebeveynlerin kendilerinin ve çocuklarının yabancı dil olarak Türkçe öğrenme nedenleri ile Türk kültürüne ilişkin görüşleri. *Journal of History School* 42(XLII):1101-1121.
- Yılmaz F (2014) An investigation into Students’ Turkish language needs at Jagiellonian University in Poland. *Educational Research and Reviews* 9(16): 555-561.
- Yılmaz F, Arslan, SB (2014) ÇOMÜ Tömer’de Türkçe öğrenen yabancı öğrencilerin motivasyon kaynakları ve sorunları. *Electronic Turkish Studies*, 9(6): 1181-1196.

- Yiğit M (2021) Saraybosna Yunus Emre Enstitüsündeki kursiyerlerin Türkiye algısı ve Türkçe öğrenme sebepleri. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 11(1): 207-216.
- YTB (2022). Türkiye Bursları. <https://www.ytb.gov.tr/uluslararası-ogrenciler/turkiye-burslari> (8 Mayıs 2022)
- Yunus Emre Enstitüsü (2018). *Dünyanın En Büyük Türkçe Kursu “Türkçe Öğretim Portalı” Tanıtıldı.* <https://www.yee.org.tr/tr/haber/dunyanin-en-buyuk-turkce-kursu-turkce-ogretim-portal-tanitildi> (25 Aralık 2021).
- Yunus Emre Enstitüsü (2018). *Faaliyet Raporu.* <https://yee.org.tr/tr/yayin/2018-faaliyet-raporu> (25 Aralık 2021).
- Yunus Emre Enstitüsü (2018). *Türkoloji Kış Okulu Başladı.* <https://www.yee.org.tr/tr/haber/turkoloji-kis-okulu-basladi> (25 Aralık 2021).
- Yunus Emre Enstitüsü (2020). *Faaliyet Raporu.* <https://yee.org.tr/tr/yayin/2020-faaliyet-raporu> (25 Aralık 2021).
- Yurtseven N, Altun S, Aydın H (2015) An analysis on motivational beliefs of preparatory class students about learning English. *International Journal of Educational Researchers*, 6(1): 13-30.
- Zhumakanova T (2020) Kazakistan’da yükseköğretimde Türkiye Türkçesini öğrenen öğrencilerin Türkoloji bölümünü seçme sebepleri. Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı Türkçe Eğitimi Bilim Dalı, Sakarya.
- Zhumakanova T (2020) Kazakistan’da yükseköğretimde Türkiye Türkçesini öğrenen öğrencilerin Türkoloji Bölümünü seçme sebepleri. Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı, Türkçe Eğitimi Bilim Dalı, Sakarya.
- Айдын А (2009) Преподавание турецкого языка в Российской Федерации и связанные с этим проблемы. *Вестник РГГУ: Политология. История. Международные отношения* 8: 118-122.
- БГУ (2020). *БГУ расширяет сотрудничество с турецкими университетами.* <https://bsu.by/news/bgu-rasshiryayet-sotrudnichestvo-s-turetskimi-universitetami-d/> (6 Kasım 2021).
- Данилова ОА, Конова ДВ, Дукин РА (t.y.) *Роль мотивации в изучении иностранных языков.* <http://study-english.info/article018.php> (21 Ocak 2022).

- Дубовик ЕЛ (2010) Сотрудничество Беларуси и Турции в сфере образования. Международная научно-практическая конференция Факультет международных отношений БГУ. Минск, Беларусь, 8 декабря, 99-102.
- Иванников ВА (2015) Порождение деятельности и проблема мотивации. *Вестник Московского университета* 14 (2): 15-22.
- Ильин ЕП (2011) *Мотивация и мотивы. Учебник* (СПб, Питер).
- Исламова ЕА, Болгарова РМ (2016) *Введение в языкознание: Учебное пособие* (Казанский Федеральный Университет Институт Филологии И Межкультурной Коммуникации Им. Льва Толстого, Казань).
- Косинская ЕВ (2015) Роль мотивации в изучении иностранного языка. *Территория науки* 5: 33-37.
- Патрахина ТН, Романчук КП (2015) Сущность и содержание понятия «мотивация» в системе управления. *Молодой Учёный* 7(87): 461-464.
- СамоОбразование (2022). Виды мотивов и мотивации учебной деятельности. <https://xn--55-6kcadhwnl3cfdx.xn--p1ai/razvitie/vneshnyaya-motivaciya-primery.html> (2 Şubat 2022).
- Стибнева ЮД (2018) Проблема мотивации при изучении иностранного языка для неязыковых специальностей. *IX Международная научно-практическая конференция*. Пенза, Россия, 15 января, 134-137.
- Сергеева НН, Угрюмова СВ (2012) Классификация мотивов к изучению иностранного языка. *Педагогическое образование в России* 3:114-118.
- Товажнянский ЛЛ, Романовский АГ, Бондаренко ВВ, Пономарев АС, Черванева ЗА (2005) *Основы педагогики высшей школы: Учебное пособие для студентов всех специальностей* (Харьков, НТУ "ХПИ").
- ФМО БГУ (2011). *Открытие Центра турецкого языка и культуры*. <https://fir.bsu.by/news/news2011/news-2011-05-06> (22 Eylül 2021).
- Чуйко ТА, Русскова ЕВ (2015) Виды работы, влияющей на мотивацию к изучению иностранного языка в неязыковом вузе. *Молодой ученый* 7 (87): 874–877.

EKLER

Ek 1. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenmeye Yönelik Motivasyon Anketi (Türkçe-Rusça)

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRENMEYE YÖNELİK MOTİVASYON ANKETİ

Анкета мотивации изучения турецкого языка как иностранного

Aşağıdaki anket yabancı dil olarak Türkçeyi hangi amaçla öğrendiğinizi ölçmeyi amaçlamaktadır. Lütfen aşağıdaki ifadelere ne kadar katıldığınızı derecelendiriniz (1 - kesinlikle katılmıyorum, 2 - katılmıyorum, 3 - kararsızım, 4 - katılıyorum, 5 - tamamen katılıyorum). Çalışmamızın nesnel ve doğru sonuçlar verebilmesi için lütfen içtenlikle ve eksiksiz cevaplandırınız. Katılımınız için teşekkürler!

Данная анкета направлена на выявление целей и мотивации изучения турецкого языка. Оцените, пожалуйста, насколько вы согласны со следующими утверждениями по 5-бальной шкале, где 1 – абсолютно не согласен, 2 – не согласен, 3 – затрудняюсь ответить, 4 – скорее согласен, 5 – полностью согласен. Чтобы исследование дало точные и объективные результаты, отвечайте на вопросы честно и искренне. Спасибо за участие!

Cinsiyetiniz: Kadın Erkek

Ваш пол: женщина мужчина

Yaşınız:

Ваш возраст:

Yabancı dil olarak Türkçeyi nerede öğrendiniz / öğreniyorsunuz?.....

Где вы выучили/изучаете турецкий язык?

Kaç aydır / yıldır yabancı dil olarak Türkçe öğrendiniz / öğreniyorsunuz?

..... ay / yıl

Сколько месяцев/лет вы изучаете турецкий язык?

..... месяцев / лет

NİÇİN TÜRKÇE ÖĞRENİYORSUNUZ?

ПОЧЕМУ ВЫ ИЗУЧАЕТЕ ТУРЕЦКИЙ ЯЗЫК?

(1)	Kesinlikle Katılmıyorum
Абсолютно не согласен
(2)	Katılmıyorum
Не согласен
(3)	Kararsızım
Затрудняюсь ответить
(4)	Katılıyorum
Скорее согласен
(5)	Tamamen Katılıyorum
Полностью согласен

<p>1. Türk kültürünü önemsiyorum ve daha fazla bilgi edinmek istiyorum.</p> <p>1. Турецкая культура для меня очень значима, и я хочу получить больше новых знаний.</p>	(5) (4) (3) (2) (1)
<p>2. Türkçe öğretmenimi sempatik buluyorum.</p> <p>2. Я изучаю турецкий, потому что мне нравится мой преподаватель по турецкому языку.</p>	(5) (4) (3) (2) (1)
<p>3. Türkiye'den Türk arkadaşlar bulmak istiyorum.</p> <p>3. Я хочу завести турецких друзей в Турции.</p>	(5) (4) (3) (2) (1)
<p>4. Türkçe öğrenmek beni mutlu ediyor.</p> <p>4. Изучение турецкого делает меня счастливым(ой).</p>	(5) (4) (3) (2) (1)

<p>5. Türkiye'deki hayat tarzı hoşuma gidiyor.</p> <p>5. Мне нравится турецкий стиль жизни.</p>	(5) (4) (3) (2) (1)
<p>6. Türkçe bilgilerim temel eğitimimin bir parçasıdır.</p> <p>6. Изучение турецкого языка - это часть моего основного образования.</p>	(5) (4) (3) (2) (1)
<p>7. Türkçe sayesinde daha iyi bir meslek şansımın olacağını düşünüyorum.</p> <p>7. Я считаю, что благодаря знанию турецкого языка у меня будет шанс получить более успешную профессию.</p>	(5) (4) (3) (2) (1)
<p>8. Türkçe öğrenmek benim için bir hobidir.</p> <p>8. Изучение турецкого - это мое хобби.</p>	(5) (4) (3) (2) (1)
<p>9. Türkçe öğrendiğim sınıf ortamını seviyorum.</p> <p>9. Мне нравится моя группа, где я изучаю турецкий.</p>	(5) (4) (3) (2) (1)
<p>10. Türkiye'de öğrenim görmek istiyorum.</p> <p>10. Я хочу учиться в Турции.</p>	(5) (4) (3) (2) (1)
<p>11. Türkçe dersleri nadiren sıkıcı geçiyor.</p> <p>11. Занятия по турецкому языку обычно проходят интересно.</p>	(5) (4) (3) (2) (1)
<p>12. Türkçe dersinde öğrendiklerim daha sonraki sınavlarıma yardımcı oluyor.</p> <p>12. Выученный материал на уроках турецкого помогает мне на экзаменах.</p>	(5) (4) (3) (2) (1)

<p>13. Türkçe sınıfımda birçok iyi arkadaşım var.</p> <p>13. У меня много друзей в турецкой группе.</p>	(5) (4) (3) (2) (1)
<p>14. Türk dili ve kültürü ilgimi çekiyor.</p> <p>14. Я интересуюсь турецким языком и культурой Турции.</p>	(5) (4) (3) (2) (1)
<p>15. Türkçe sınıfımdaki diğer arkadaşlarımdan daha başarılı olmak istiyorum.</p> <p>15. Я хочу быть успешнее своих одноклассников, которые тоже изучают турецкий.</p>	(5) (4) (3) (2) (1)
<p>16. İleride Türkiye'ye seyahat planlıyorum.</p> <p>16. В будущем я планирую путешествие в Турцию.</p>	(5) (4) (3) (2) (1)
<p>17. Türkçe dersinden iyi bir not /yüksek bir puan almak istiyorum.</p> <p>17. Я хочу получать хорошие оценки по турецкому.</p>	(5) (4) (3) (2) (1)
<p>18. Türkçeyi seviyorum ve bu dili sempatik buluyorum.</p> <p>18. Я люблю турецкий и нахожу этот язык приятным.</p>	(5) (4) (3) (2) (1)
<p>19. Türkçe sınıfımdaki arkadaşlarımla iyi anlaşıyorum.</p> <p>19. У меня хорошие отношения с одноклассниками в турецкой группе.</p>	(5) (4) (3) (2) (1)
<p>20. Türklerle daha fazla arkadaşlık ilişkileri kurmak istiyorum.</p> <p>20. Я хочу завести больше турецких друзей.</p>	(5) (4) (3) (2) (1)

Yabancı dil olarak Türkçeyi niçin öğreniyorsunuz?

Yukarıda belirtilenler dışında nedenleriniz var ise lütfen yazınız!

.....
.....

Почему Вы изучаете турецкий язык? Если есть причины, не указанные выше, добавьте их.....

